Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Strindberg, August.; oversat af Otto Borchsenius.
Titel | Title:	Lykke-Pers Rejse : Æventyrkomedie i 5 Akter
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Andr. Schous Forlag, 1886
Fysiske størrelse | Physical extent:	125 sider

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

~~192, 236.~~ 4

55 - 289

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020705591

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Lykke-Pers Rejse.

LYKKE-PERS REJSE.

ÆVENTYRKOMEDIE I 5 AKTER

AF

AUGUST STRINDBERG.

OVERSAT AF OTTO BORCHSENIUS.

KJØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG.
1886.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Kjøbenhavn. — I. Cohens Bogtrykkeri.

Personerne.

Den gamle i Taarnet.
Per.
Lise.
Feen.
Nissen.
Rotterne.
Ceremonimesteren.
Skattefogden.
Advokaten.
Retsbetjenten.
Supplikanten.
Vennen I.
Vennen II.
Veninden.
Gabestokken.
Statuen.
Vognmageren.
Skomageren.
Ligtorneoperatøren.
Brolæggeren.
Slægtningen.
Borgmesteren.
En af Folket.
Hofmarskallen.
Rigsheraldikeren.
Rigshistoriografen.
Hofprædikanten.
Veziren.
Hofpoeten.
Bruden.
Sangerinden.
Døden.
Den vise.
St. Bartholomæus.
St. Laurentius.
Fejekosten.
Ligbaaren.

Første Akt.	**Taarnkammeret.**
Anden Akt.	A. **Skoven.** B. **Den riges Sal.**
Tredje Akt.	**Torvet med Raadstuen.**
Fjerde Akt.	A. **Kalifens Palads.** B. **Strandbredden.**
Femte Akt.	**Landsbykirken.**

Handlingen foregaar i Middelalderen.

Første Akt.

I Taarnkammeret.

Kirkens Taarnkammer; Lugerne i Baggrunden ere slaaede op, hvorigjennem man ser en tindrende Stjærnehimmel; Tage med Sne; de Vinduer, som ses højest oppe i Gavlene, ere stærkt oplyste. En gammel Stol, et Fyrfad, et Bord; et Jomfru Maria-Billede med Lys foran.

Kammeret gjennemkrydses af Bjælker, af hvilke to midt i Kammeret ere saa tykke, at de rumme en Person.)

Unison Sang

nede fra Kirken.

A Solis ortus cardine
Et usque terræ limitem
Christum canamus principem
Natum Maria Virgine.

Første Scene.

(Den gamle kommer op ad Taarntrappen med en Rottefælde, et Kornneg og et Fad Grød, som han sætter fra sig paa Gulvet.)

Den gamle.

Her skal Nissen have sin Julegrød, og den har han ærlig fortjent i Aar; to Gange har han vækket mig, da jeg sov fra Taarnlugerne, og én Gang har han ringet, da der blev Ildløs!

Glædelig Jul, lille Nisse, og bliv saadan ved!

(Han tager Rottefælden og gjør den i Stand.) Og her skal I faa jer Julemad, I Satans Rotter!

En Stemme.

Lys ikke ondt over Julen!

Den gamle.

Jeg tror, det spøger i Aften! — Aa, det er Kulden, der tager til, og saa knager det altid i Bjælkerne som paa et gammelt Skib!

Her skal I faa jer Julemad, saa kanske I lader være med at gnave af Klokkerebet og æde Tællen op paa Axlerne, jert forbandede Pak!

Stemmen.

Lys ikke ondt over Julen!

Den gamle.

Nu spøgede det igjen! — Juleaften! Ja vel! — Se saa, nu har hver faaet sit! (Han sætter Rottefælden paa Gulvet.) Nu kommer Turen til Fuglene. De skal have Korn, begribeligvis! For at de skulde grise mig Taget til! Ja vel! Men det er Kirkeraadet, som spenderer, og det kommer ikke mig ved; men om jeg vilde forlange et Par Skilling mer i Løn, saa har man ikke Raad. Saa er der ingen, der ser, hvad man gjør; men naar man en Gang om Aaret stiller et Kornneg ud paa en Stang, saa ser det saa rundhaandet ud! Det her er nok saa prægtigt, hvad! Og Gavmildhed er en Dyd — Det er vist bedst, vi deler, saa faar jeg min Grød igjen, som jeg gav Nissen. (Han ryster Neget og samler Kornene i en Skaal.)

En Stemme.

Han bestjæler Julen; han bestjæler Julen!

Den gamle.

Nu sætter jeg det her paa Stangen, saa ser det ud som et Skilt; og det gjør da ogsaa Tjeneste som et Skilt: det viser, hvad der ikke findes indenfor. (Han stikker Neget ud gjennem Taarnlugen.) O, du gamle Menneskehule dernede! (Han knytter Næven ud imod Staden.) Forbandet være du! (Han spytter ud igjennem Lugen; kommer atter ind i Kammeret og faar Øje paa Lyset foran Mariabilledet.) Er det Drengen, der har været Mester for det her? Det er ikke Tider nu til at brænde Lys uden Nødvendighed. (Han blæser Lyset ud og putter det i Lommen.)

En Stemme.

Ve! Ve! (Mariabilledet bevæger Hovedet tre Gange, og en stærk Lysstraale skyder ud fra hendes Hoved.)

Den gamle (farer tilbage.)

Driver Helvede sit Spil her i Aften!

En Stemme.

Himlen!

Den gamle.

Per! Per! — Hvor er du? — Mine Øjne! Tænd Lys! — Min Søn! Min Søn!

Mariabilledet.

Min Søn!

Den gamle

(famler sig for ned ad Trappen.)

Mine Øjne! — Helvedes Pine! (gaar ned ad Trappen.)

Anden Scene.

Rotterne (Nulle og Nille) (komme ind fra højre, den ene efter den anden; de have Sørgeflor om Halerne.)

Nulle.

Kan du mærke, at her lugter af stegt Flæsk?

Nille.

Ja, det lover jeg for! Tag dig i Vare, Nulle, jeg ser, Fælden staar derhenne. (Sætter sig paa Bagbenene.) Det var i saadan en, at vore smaa blev borte. Ak, ak, ak!

Nulle.

Naar vi blot kunde spille den gamle Slyngel et eller andet Puds, saa skulde det rigtig glæde mig. Kan du ikke se, om han har ladet noget blive her tilbage, som han sætter Pris paa?

Nille.

Skal vi ikke gnave paa Bjælkerne, saa Klokkerne kan ramle ned i Hovedet paa ham?

Nulle.

Aa Nille, du véd, at jeg ikke har mer end én stakkels Tand tilbage i Munden.

Nille.

Ja men jeg har to — og naar Viljen er god, saa — men du har intet Hjærte, du, for dine Børn.

Nulle.

Nej, nej; vi maa ikke skjændes paa Juleaften.

Nille.

Hys! Hvad er det her?

Nulle.

Et Fad Grød!

Nille.

Som den gamle har ladet blive staaende her!

Nulle.

Til Nissen! Se, ham er han bange for.

Nille.

Nu har jeg det! Vi æder Grøden, saa —

Nulle.

Faar han Nissen paa Nakken ad sig.

Nille.

Og han kan gjøre én det broget, naar han bliver vred! (De ere henne ved Grødfadet og æde.)

Nulle.

Aa, flyt dig lidt, saa jeg kan faa Plads.

Nille.

Hys! Det knager i Trappen!

Nulle.

Nu ser jeg Bunden paa Fadet! Der har vi Smørklumpen!

Nille.

Hjælp mig her paa Hjørnet!

Nulle.

Se saa! Nu tørrer vi os om Munden og render vor Vej. (De ile ud til venstre.)

Tredje Scene.

Nissen (hejser sig ned ad Klokkerebet.)

Nissen (gaar omkring og søger.)

Hvor er min Julegrød? — Jeg kan mærke Lugten af den paa langt Hold. I Aften skal det smage mig rigtig godt i Kulden, og jeg haaber, han har givet mig en stor Klump Smør i Aar, hvor jeg har været saa skikkelig mod ham! Se saa, gjør dig nu i Stand, Mave (han løsner Livremmen); to Huller spænder jeg Remmen op, saa gaar det! (Faar Øje paa Fadet.) Men, hvad er det? Et tomt Fad! Hvad er der nu gaaet af den gamle Menneskehader? Er han bleven gjerrig og overmodig? Eller vil han haane mig ved at sætte et tomt Fad frem til mig — Grød har der været deri og — (lugter til Fadet) Smør jo med! Ja saa, ja saa! Det gjør mig ondt for dig, gamle, at jeg skal være nødt til at straffe dig, men Nissen er nu engang til for at straffe og belønne! — Jeg maa sætte mig her og tænke paa en rigtig god Julegave. (Sætter sig i Stolen.) Lad mig se! Den gamle har lukket sig inde her med sin Søn, hvem han har villet beskytte mod Menneskenes Ondskab og Forførelser; den gamle har set meget af Verden og hader den; den unge har aldrig været udenfor Kirkeporten og har blot set Verden heroppe fra Taarnet; men jeg véd, at den lokker ham, netop fordi han har set den saaledes i Fugleperspektiv. Den gamle har blot et eneste brændende Ønske her i Livet, nemlig at Sønnen skal blive hans Efterfølger og derved

bevares for Livets Kampe og Menneskenes Ondskab; godt. Det er det Ønske, jeg skal komme paa tværs. Det er hans eneste angribelige Punkt. Nu vel! Jeg kalder paa hans Gudmoder; lad hende tage sig af Drengen og vise ham al Verdens Herlighed og Glæde; saa er der ikke længer noget for den gamle at gjøre ved Sagen! Jeg kjender Ungdomsdrømmenes Magt! Vel an! (Støder i en Pibe.)

Fjerde Scene.

Feen

(kommer ud af Bjælken, klædt som en gammel Kælling med stor brun Kaabe og Kjæp).

God Aften, Dreng!

Nissen.

God Aften, gamle! — Kan du forføre en ung Fyr? Ja, ja, forstaa mig ret.

Feen.

Det kommer an derpaa!

Nissen.

Ja, i den Dragt gaar det ikke. Ser du, det er den gamles Søn, der er Tale om.

Feen.

Vor Per?

Nissen.

Akkurat ham! — Stille, Mutter, nu er det mig, som taler. Drengen ligger mig paa Hjærte; det har han gjort, lige siden han blev født; vi, du og jeg, stod Fadder til ham, og vi har vore Pligter; hans Opdragelse er forsømt; han har ikke set

Verden og fylder dog i Dag sine femten Aar; jeg vil, at han skal ud og se sig omkring, saa at vi kan faa Ære af ham, — har du noget imod det?

Feen.

Ikke det mindste! Men jeg frygter for, han vil møde Vanskeligheder derude, som vi ikke kan hjælpe ham ud af, da vor Magt ikke strækker sig udenfor disse Kirkemure.

Nissen.

Det er sandt, og jeg maa nok lægge mit Hoved i Blød endnu en Gang; — Nu har jeg det! Vi giver ham hver sin Faddergave, som kan være ham til Nytte i alle Livets Forhold.

Feen.

Og hvad vil du saa give? Lad os høre!

Nissen.

Livet er vanskeligt nok, som du véd, og Drengen er ung; han har endnu ikke ved en omhyggelig Opdragelse blandt Mennesker kunnet lære sig alle de Kunster, hvorved man faar sine Ønsker opfyldte; nu vel, jeg forlanger selv ikke mere noget af Livet, thi jeg véd, hvad det giver; derfor skal han faa min Ønskering. Naa, og du?

Feen.

Din Gave er god nok, men naar han saa har faaet alt, hvad han har villet have, saa har han gjort sin Vandring som den blinde; derfor vil jeg give ham en Gave, som skal vise ham Tingenes virkelige Væsen — jeg vil give ham godt Selskab med paa Vejen.

Nissen.

Kvindeligt?

Feen.

Naturligvis.

Nissen.

Du er ikke saa tosset endda. — Naa, nu skal du tage dig af Drengen og sørge for, at han kommer herfra.

Feen.

Ja, men hvorledes? Han adlyder og frygter sin Fader.

Nissen.

Bagateller! Gjør dine Hokus-Pokus og vís ham Herligheden dernede i de festlig pyntede Hjem, saa gaar det nok.

Feen.

Tror du?

Nissen.

Jeg kjender Ungdommen. — Dér er min Ring, og nu Haanden paa Værket!

Feen.

Er det rigtigt at lege med Menneskers Skæbne?

Nissen.

Det er kun Menneskene, vi leger med; deres Skæbne, den styrer vi ikke. Drengen skal tidligere eller senere ud, og saa vel rustet, som han, er ingen før ham gaaet ud i Livet! Naar han har endt sin Vandring, saa kan vi tales videre ved om Sagen! — Er du rede?

Feen
(nærmer sig den Bjælke, hvorfra hun er kommet.)
Strax!

Nissen.
Saa piber jeg. (Han piber og forsvinder i den anden Bjælke.)

Femte Scene.

Per (kommer ned ad Trappen, der fører højere op i Taarnet.)

Per.
Hvem er dér?

Feen
(frem, hvidklædt som en Engel.)
Din Gudmo'r, Per! Kjender du mig ikke?

Per.
Ah, det er dig, som tog mig paa dine Arme, den Gang jeg faldt ud af Taarnet. Hvad vil du mig i Dag?

Feen.
Jeg vil give dig en Julegave!

Per.
En Gave? Hvad er det?

Feen.
Noget, der volder én Glæde.

Per.
Glæde?

Feen.
Opfyldelse af ens Ønsker.

Per.
Ønsker! Nu tror jeg, jeg begynder at forstaa dig.

Feen.

Har du følt, naar du staar derude paa Altanen, hvorledes det ligesom drager dig til sig, lokker dig ned i Dybet?

Per.

Ja, det kjender jeg! Ser du den mørke Stribe derovre, hvor Lyset og Mørket mødes; om Dagen ser den anderledes ud, og naar det blæser, bevæger den sig.

Feen.

Skoven.

Per.

Hvordan ser der ud inde i Skoven?

Feen.

Der er svalt og skjønt.

Per.

Det er herligt! Ser du, derhen drages jeg imellem, saa voldsomt, at jeg kunde have Lyst til at springe ud gjennem Taarnlugen og som Fuglene sejle gjennem Luften!

Feen.

Og paa den anden Side Skovbrynet!

Per.

Er der noget paa den anden Side? Hvad er det?

Feen.

Der ligger Verden.

Per.

Verden? Hvad er det?

Feen.

Vil du se den?

Per.

Er den morsom?

Feen.

Somme finder det, de fleste finder det ikke Kom herhen, saa skal jeg vise dig nogle Billeder fra den brogede Dug, som Menneskene kalder Livet. (Baggrunden transparent.)

Ser du det store Hus paa Torvet, dér, hvor alle Vinduerne er oplyste; dér bór den rige Mand; se nu ind i Værelserne: der staar et tændt Juletræ paa Bordet, behængt med Gaver af alle Slags: Sydens gyldne Frugter, der er komne med Skibene over Havet, Jordens skjulte Skatte, som Menneskene bøjer Knæ for, og som i deres straalende Flader afspejler Lysenes Flammer; men ser du Lysskjæret i de smaas Ansigter? det er Jordlivets Sol, det er Glæden: den kjender du ikke, stakkels Barn, men du skal lære den at kjende — du ønsker det jo?

Per.

Hvem er den gode Fé, som gaar omkring og giver Børnene af de gyldne Frugter?

Feen.

Det er Moderen.

Per.

Moderen? Hvem er det?

Feen.

Du har ogsaa haft en Moder; men hun døde, inden du blev stor.

Per.

Og den gamle Mand, som sidder i sin Krog med det milde Skjær over sit Ansigt?

Feen.

Det er Faderen. som i Mindet lever sin Barndom om.

Per.

Faderen! Men han ser jo saa venlig ud!

Feen.

Ja, thi han elsker ikke sig selv alene.

Per.

Og den unge Mand, som lægger sin Arm om den unge Piges Liv, og nu (i stærk Bevægelse) trykker han sit Ansigt imod hendes — deres Læber mødes — hvad er det? Taler man saaledes ude i Livet!

Feen.

Det er Kjærlighedens Maade at tale paa.

Per.

Kjærligheden! Hvor det maatte være herligt at faa alt dette at se!

Feen.

Vent! — Se nu deroppe. i Gavlvinduet! — Der brænder et eneste Lys; et fattigt, elendigt Lys. (Tableau.)

Per.

Fattigdommen! den kjender jeg! Nej, vís mig noget smukt.

Feen (betragter ham.)

Du er nydelsessyg! — Vel an! Bliv ved at

se derop paa det ensomme Julelys! Det lyser svagt, men det lyser varmt paa den nøjsomme Fattigdoms Bord.

Per.

Nej, jeg vil se noget smukt.

Feen.

Ja saa! Findes der noget smukkere end — men du skal faa din Vilje. Se derop — til Slottet, hvor Kongen bór! (Tableau.)

Per.

O!

Feen.

Ser du de prægtige Klæder, de funklende Krystaller! Ser du, hvorledes Væggene kaster Lysenes mange Gange fordoblede Skin tilbage, og hvorledes midt om Vinteren røde Roser og blaa Liljer har foldet deres Blomster ud!

Per.

O!

Feen.

Og de unge Piger dér med de flagrende Lokker, som skjænker den røde Vin i Sølvbægere.

Per.

Dér vil jeg hen!

Feen.

Og nu bærer de hvidklædte Kokke Fadene ind.

Per.

O!

Feen.

Herolderne støder Stavene i Gulvet, Trompeterne lyder. — —

(Man hører en Klokke slaa 3 Slag. Taarnkammeret faar sit tidligere Udseende tilbage.)

Ve, Tiden er til Ende! — Per, vil du ud og prøve Livet?

Per.

Ja, ja.

Feen.

Paa godt og ondt?

Per.

Det onde tror jeg, jeg kjender; det gode vil jeg lære at kjende.

Feen.

Du tror saa! Men du vil snart se, at alt godt ikke er godt, og alt ondt ikke ondt.

Per.

Jeg vil blot ud! Bort herfra!

Feen.

Du skal komme af Sted. — Men først vil jeg til Hjælp paa Rejsen give dig en Gave, hvoraf du kan have Nytte. Men naar du har faaet den, har du faaet mere end andre Mennesker, og derfor vil man ogsaa en Gang kræve mere af dig.

Per.

Lad mig se den.

Feen.

Denne Ring er i Stand til at skaffe dig alle dine Ønsker, dig selv til Nytte, men ingen til Skade.

Per.

Det var en rar Ring. Men hvad vil den gamle sige?

Feen.

Han gaar kun sin retfærdige Straf i Møde, Straffen for sin Egenkjærlighed.

Per.

Ja, det er rigtigt! — Men det gjør mig alligevel ondt for ham.

Feen.

Sørg ikke over ham, jeg skal vaage over hans Sorg.

Per.

Sorg! Ikke andet! Sorgen, siger han, er Livets eneste Nydelse. Lad ham da sidde og nyde, jeg skal nok skaffe ham Lejlighed dertil.

Feen.

Tilsidst, Yngling, vil du have en Rejsepenge af den vise?

Per.

Hvad skulde det være? Gode Raad?

Feen.

Ja!

Per.

Ak, dem har jeg fuldt op af.

Feen.

Jeg véd det. — Og jeg kjender deres Skæbne. Farvel da! Lad Livet lære dig at leve, og naar du har endt din Vandring, saa skal du være — hvad enten du er stor eller liden, sejrrig eller

slagen, rig eller fattig, lærd eller ulærd — fremfor alt et Menneske og et menneskeligt Menneske! — Farvel! (Hun forsvinder i Bjælken.)

Sjette Scene.

Per (alene.)

Ja saa, Per, nu skal du ud i Livet! Det har vel fler skullet før du. Men er det da saa vanskeligt derude? Jeg har jo dog staaet paa Kirketaget og set ned paa Gaden, hvordan Menneskene kravler omkring dernede imellem hverandre; den ene kommer herfra og gaar derhen, den anden kommer derfra og gaar herhen; det forekommer mig at gaa saa rolig og stille af, og jeg ser aldrig, at de render paa hinanden, skjønt der er tæt af dem som Myg. At Hunde og Skomagerdrenge en Gang imellem slaas, det har jeg set, men gamle Folk — aldrig! Aldrig har den gamle og jeg været oppe at slaas, skjønt vi gaar forbi hinanden paa Trapperne ti Gange om Dagen; det er vel sandt, at han har slaaet mig, men jeg har aldrig slaaet ham. Og Menneskene kan heller ikke være saa slette, som der siges. Var der ikke Ildløs her forleden hos en rig Kjøbmand? Jo, og kom der ikke løbende fra alle Leder og Kanter fattige Stakler, og gik de ikke op til den rige og reddede hans Sager? Jo, jeg saá, hvorledes de bar Sølvtøj lige fra hans Spisebord til langt udenfor Staden, hvor de gjemte det bag Høstakke, for at Sølvet ikke skulde brænde op. Var det ikke bravt, det?

Vi vil faa at se! Vi vil faa at se!

Vel an da, Per, nu skal du ud og se dig omkring i Verden og gjøre Brug af dine Gaver! (Betragter Ringen.)

Lad os se! Hvad skal jeg ønske mig først?

Syvende Scene.

Den gamle (kommer ind gjennem Væggen) og Per.

Per.

Naa, det er den gamle! — Jeg hørte ikke dine Skridt paa Trappen; hvad kom du for en Vej?

Den gamle (urolig.)

Saa' du det?

Per.

Nej.

Den gamle.

Lad mig se paa dig? (Betragter ham skarpt.) Her er hændet noget.

Per.

Her? Ikke det ringeste.

Den gamle.

Min Søn, det er snart Midnat. Vil du ikke gaa ind og lægge dig i dit Kammer, saa at jeg kan lukke for dig.

Per.

Du vil ogsaa altid lukke for mig! Fa'r, sig mig, har du aldrig tænkt paa at slippe mig ud i Verden? Du har da ikke ment, at jeg skulde sidde her i al Evighed og visne hen?

Den gamle.

Jeg har set Livet, jeg kjender dets Falskhed, og derfor vil jeg beskytte dig.

Per.

Men Livet er kanske ikke saa surt, som du paastaar!

Den gamle.

Hvad véd du herom?

Per.

Aa, noget kan jeg vel se fra min høje Plads. Kom herhen, saa skal jeg vise dig —

Den gamle.

Hvad kan du vise mig, som jeg ikke kjender?

Per

(fører den gamle hen til Lugerne).

Aa jo, Se der! Ser du det store Hus deroppe paa Torvet?

Den gamle.

Ja vel da; men skynd dig! Inden Klokken slaar tolv, skal du være i Seng.

Per.

Ser du Juletræet med dets Guld og Sølv?

Den gamle.

Lutter Papir, Dreng.

Per.

Og Sydens gyldne Frugter?

Den gamle.

Ormstukne.

Per.

Og Solen, Glæden, hvor den lyser paa Børnenes Ansigter —

Den gamle.

Af og til fortrukne af Misundelse —

Per.

Og den gamle Mand, som sidder dér, mæt af Dage og glad —

Den gamle.

Løgn! Han skjælver i sit Hjærte for Huslejen, der skal betales til Nytaar —

Per.

Han, den rige Mand!

Den gamle.

Skjuler sin tilstundende Undergang.

Per.

Og de unge dér; ser du, hvorledes han rækker sin Haand ud —

Den gamle.

Efter Faderens Pengepung.

Per.

Nej fy! — Deres Læber mødes —

Den gamle.

Til Vellyst!

Per.

Hvad er det? — Se nu deroppe i Gavlen ved det ensomme Lys —

Den gamle.

Tvungen af Forsigtigheden, der kræver Mørke —

Per.

Ved Skinnet af Nøjsomhedens stille Lys —

Den gamle.

Som de har stjaalet i Urteboden, sidder hele Tyvebanden og lægger Raad op om det næste Strejftog i Stadens Boder. Jeg kjender det, hører du! Og deroppe i Slottet, hvor Lysene tindrer i Tusendetal og spejler sig i Vinens Edderstrømme; dér tumler de om, tomme Hoveder og tomme Hjærter, som siger, at de tænker og føler for Folkets Vel, dér tumler de om mellem Flasker og Fade —

Per.

Hvorfor taler du saa hurtig? Lad mig fortsætte —

Den gamle.

Nej — gaa din Vej og lyd, Dreng!

Per.

Nej, bort herfra! Jeg vil ud i Verden! Jeg vil se Barneansigterne, om saa end Misundelsen kan kaste sin Skygge over dem; jeg vil spise af Sydens Frugter, om de saa end er ormstukne; jeg vil drikke Vinen, om den saa end kan blive til Edder; jeg vil lægge min Arm om en Midje, om der saa end sidder en bundfattig Fader i Kakkelovnskrogen; jeg vil have Guld og Sølv, om det saa end tilsidst er Støv og Muld!

Den gamle.

Død og Helvede! Hvem har været her?

En Stemme.

Lys ikke ondt over Julen!

Per.

Hvad er det! Her er saa underligt i Aften; underligere end ellers! Fa'r, se paa mig! — Aa, hvad er det! Det er ikke hans Ansigt!

Den gamle (paa Knæ).

Min Søn! Hør din Fa'r! Lyd den gamles Røst, som vil dig vel, bliv bag disse rolige Mure!

Per.

Det er for sent.

Den gamle.

Hvad ser jeg! Denne Ring! Hvem har givet dig den? (Vil tage Ringen fra Per.)

Per.

Hvem er du? Du er ikke min Fa'r.

Den gamle.

Din brødefulde, din ulykkelige Fa'r, der staar under Magternes Fortryllelse! (Den gamle forvandles til en stor sort Kat.)

Per.

Jesus Maria, Hjælp! (Stærke Lysstraaler fra Mariabilledet; Klokken slaar tolv.)

Trolden! Trolden! — Vig bort, urene Aand! (Katten forsvinder.)

Og nu! (Slaar Taarnlugerne op.) Ud til Livet! (Drejer paa Ringen.) Til Skovbrynet! (Han springer ud igjennem de aabne Luger.)

Anden Akt.

I Skoven.

(En Skov med Sne; i Forgrunden skraat over Scenen en tillagt Bæk. Ved Morgengry.)

Første Scene.

Per (ind.) (Det blæser oppe i Træerne.)

Per.

Det er altsaa Skovbrynet, hvorhen mine Tanker saa ofte er fløjet gjennem den klare Luft, og her er Skoven! — Og det dér er Sneen! Nu vil jeg lave Sneboldte, saaledes som jeg har set Skoledrengene gjøre. Det maa være overordenligt morsomt. (Han trykker en Sneboldt og kaster et Par Gange.) Aa ja! Hm! Det er da ikke saa overordenligt. En Gang til. — Jeg synes, det næsten bliver kjedeligt! —

Men hvad er det, som klinger oppe i Træernes Kroner? — Vinden! — Ja, det lyder virkelig smukt. Sus, sus! Sus, sus! Men man bliver søvnig, hvis man hører længe paa det. Sus, sus! Sus, sus! Nu summer det som Myggene om Sommer-

aftenen! — Det er mærkværdigt, hvor kort alting er herude i Naturen! Kjedsommeligheden i Taarnet, den var lang, den! Nu er det slet ikke mere smukt og morsomt. (Faar Øje paa Bækken.) Hvad er det? Is! — Hvad Morskab kan man mon have af den? Aa, nu husker jeg det, man kan glide paa den. Det maa jeg forsøge!

(Han gaar ud paa Bækken; Isen brister, han falder omkuld af Forskrækkelse og bliver liggende.)

Anden Scene.

Lise (ind.)

Lise (løber hen til Per.)

Der er han! Aa — han sover! — Hvad er det? (Tager Ringen op, som Per har tabt, da han faldt.) En Ring. — Han sover i Sneen! Hvad er der hændet? Han har slaaet sig. Hvad skal jeg gjøre? Midt i Skoven og midt i Sneen, ikke et Menneske kommer her forbi, og han maa jo fryse ihjel, hvis han ikke kommer op. Den gode Fé sendte mig af Sted for at søge ham her, men hun sagde ikke noget om, at jeg skulde træffe ham halvdød i en Snedrive. Naar det saa i det mindste havde været Sommer og Solen skinnede paa den grønne Eng! (Hun drejer tilfældig paa Ringen.)

Tredje Scene.

Sceneforandring.

(Landskabet forvandles fra Vinter til Sommer; Bækken mister Isdækket og løber af Sted mellem Stene, og Solen lyser paa det hele.)

Lise.

Men, hvad er det? (Hun ser sig forbavset om til alle Sider. Per vaagner.)

Per (gnider Øjnene.)

Hvad er det? — Jeg flyver ud fra Taarnet, kommer til en Skov med Sne, kaster med Sneboldte, laver mig en Glidebane, slaar Hovedet mod Isen, taber Bevidstheden — og saa vaagner jeg — og saa er det Sommer! Har jeg ligget her under Sneen i sex Maaneder? Nej, det ser ikke ud dertil (spejler sig i Bækken), jeg er saa rød som en Rose; (bøjer sig ned over Vandet) men hvad er det, jeg ser dernede i Dybet? En blaa Himmel, grønne Træer, hvide Aakander og midt imellem dem — en ung Pige! Akkurat som hun, om hvis Liv den unge Mand lagde sin Arm i Stuen med Juletræet: udslaaet Haar, en Mund som en Sang, Øjne som Duer — aa, hun nikker til mig — jeg kommer, jeg kommer! (Han vil springe ud i Bækken, da Lise udstøder et Skrig.)

Her, og nylig dernede!

Lise.

Ja, saaledes er det. Tro ikke altid dine Øjne.

Per.

Det er en mærkelig Verden, denne her. Men lad mig se, om det er den samme unge Pige! (Betragter hende.) Ja, det er hende! (Vil løbe hen til hende, men faar Øje paa sin Ring.) Hvad, min Ring! Du har plyndret mig, mens jeg laa bevidstløs. O, tro ikke altid dine Øjne, sagde du. Nej! det var min første Erfaring! Jeg vil omfavne en Engel, og jeg finder en Tyv.

Lise.

Tro ikke altid dine Øjne, Per! Undersøg Sagen, før du dømmer.

Per.

Du har Ret. Det skal jeg. Hvem er du, Pige? Hvad hedder du?

Lise.

Mit Navn er Lise! Hvem jeg er, faar du ikke at vide, før Tiden er kommet. Jeg kom her forbi og fandt dig bevidstløs; paa Isen hittede jeg din Ring, hvis Kræfter jeg ikke kjendte.

Per.

Du har reddet mig fra den visse Død i Kulden. Tilgiv mig! Lise, du skal følge mig paa min Vandring, og du skal faa et lystigt Liv at se.

Lise.

Du er paa Vandring, siger du. Hvad er Maalet for din Rejse?

Per.

Maalet! Jeg søger — som alle andre — Lykken!

Lise.

Du søger Lykken? Det er en skrøbelig Ting!

Per.

Aa, tal ikke saaledes; jeg kan jo faa alt, hvad jeg vil. Har vi ikke faaet den yndigste Sommer midt om Vinteren? Se blot, hvor herligt Solen skinner deroppe i Granerne; du skal vide, at alt det er nyt for mig! Nej se, hvad er det? (Samler nogle Grankogler op.)

Lise.

Det er Træernes Frugter.

Per.

Saa kan man altsaa spise dem.

Lise.

Nej, men Børnene plejer at lege med dem.

Per.

Lege! Det har jeg aldrig gjort! Skal vi to lege, Lise?

Lise.

Ja, men hvad? Skal vi lege Tagfat?

Per.

Hvordan er det?

Lise.

Se blot her! (Hun løber bag et Træ og kaster Grankogler paa Per.) Tag mig nu!

Per (løber efter hende.)

Ja, det er ikke saa let, det. (Snubler over en Grankogle og træder fejl paa Foden.)
De fordømte Granæbler!

Lise.

Du maa ikke bande Træernes Frugter.

Per.

Saadanne Frugter kan man hjælpe sig uden! Nej, saa véd jeg nogle, som jeg saâ i et Juletræ! Hvis blot denne Gran kunde bære saadanne —

(Sceneforandring. Granen bærer Appelsiner.)

Se, se! Lad os smage paa dem!

(De tage Frugter ned og spise.)

Lise.

Naa, hvad synes du?

Per.

Aa jo, men ikke som jeg havde tænkt mig det.

Lise.

Saadan er det altid hele Livet igjennem.

Per.

Hvor du er klog, min kjære, lille Pige. Lise! maa jeg lægge min Arm om dit Liv?

(En Fugl begynder at synge sagte oppe i Granen.)

Lise.

Ja, men hvorfor vil du det?

Per.

Maa jeg ogsaa kysse dig?

Lise.

Ja, der er vel ingen Fare ved det.

(De kysses. Fuglen synger højere.)

Per.

Jeg er saa varm efter Legen. Skal vi bade os i Bækken?

Lise.

Bade os? (Hun holder Hænderne for Øjnene.)

Per (kaster sin Frakke.)

Ja!

Lise

(gjemmer sig bag et Træ; Fuglen synger.)

Nej, nej, nej!

Per.

Hvad er det for en Skrighals deroppe i Træet?

Lise.

Det er en Fugl, som synger.

Per.

Hvad synger den for noget?

Lise.

Hys! Jeg forstaar Fuglesang; det har min Gudmoder lært mig.

Per.

Naa, det skal blive morsomt at høre!

(Fuglen synger.)

Lise.

»Ikke saaledes, ikke saaledes!« sagde den nu.

(Fuglen synger paa ny.)

Per! Per! Véd du, hvad den sagde nu?

Per.

Nej.

Lise.

»Lev uskyldigt, mit Øje ser dig!«

Per.

Uskyldigt! Hvad er det?

Lise.

Det véd jeg ikke, men — tag dit Tøj paa.

Per.

Der er jo ikke nogen, som ser os her!

(Gjøgen raaber: Jo! jo! Jo! jo!)

Per.

Hvad raaber den Fyr nu dér?

Lise (efterligner Gjøgen.)

Jo, jo! jo, jo!

Per.

Det er da forskrækkeligt, saa mange Ophævelser her skal gjøres.

Lise.

Kan du ikke nyde Naturens store, uskyldige Glæde?

Per.

Jo, en lille Stund! — Av, hvad er det? (tager Vesten af.)

Lise.

En Myre.

Per.

Her er da ogsaa lutter Ubehageligheder! (slaar omkring sig med Hatten.) Hvad var nu det for én, som stak mig? — En Myg!

Lise.

Alt er ufuldkomment her i Livet, Per. Kom det i Hu og tag det onde med det gode.

Per.

Lad den onde beholde det onde, jeg vil have det gode. Naa, er der mer endnu! (Slaar omkring sig.) Nu er jeg kjed af Skoven her. Og man kan vel heller ikke lege hele sit Liv igjennem. Jeg længes efter Virksomhed og vil ud imellem Menneskene! Lise, sig mig, du, som er saadan en klog lille Skabning, hvad sætter Menneskene mest Pris paa, thi det vil jeg skaffe mig!

Lise.

Per, før jeg svarer dig, hør et fornuftigt Ord: Menneskene vil volde dig lige saa megen Fortræd som Myggene, men ikke skjænke dig den Nydelse som den evig unge Natur.

Per.

Naturen? Ja den er meget smuk fra et Kirketaarn, men den bliver noget ensformig paa nært Hold. Staar ikke alting stille, staar Træerne ikke paa samme Sted, som for halv Hundrede Aar siden, og vil de ikke blive staaende her i halv Hundrede til? Mit Øje er allerede træt af den Herlighed. Jeg vil se Liv og høre Larm, og er Menneskene som Myggene, saa kan man dog holde dem meget lettere fra sig end de Fyre her. (Slaar med Hatten omkring sit Hoved.)

Lise.

Du vil faa det at se, du vil faa det at se. Erfaringen vil være dig en bedre Læremester end mine Ord.

Per.

Naa, Lise! Hvad sætter saa Menneskene mest Pris paa hos et Menneske?

Lise.

Jeg skammer mig ved at sige det.

Per.

Du maa sige mig det.

Lise.

Paa Guld.

Per.

Guld! Men det er jo noget udenfor Mennesket, som ikke hører til dets Væsen.

Lise.

Ja, det véd man godt, men det er nu en Gang saa.

Per.

Hvad har da Guldet for mærkværdige Egenskaber?

Lise.

Alle. Det hjælper for alt og for intet. — Det giver alt, hvad Jorden kan byde os, thi det er selv den fuldkomneste af alle Jordarter, som Rust ikke kan sætte en Plet paa, men som selv kan sætte Rustpletter paa Sjælene.

Per.

Nu vel! Følger du med mig, Lise?

Lise.

Jeg skal altid følge dig paa Afstand.

Per.

Paa Afstand! Hvorfor ikke i min Nærhed? Lise, nu lægger jeg Armen om dit Liv igjen —

Lise (river sig løs fra ham). (Fuglen synger.)

Per.

Hvorfor løber du din Vej?

Lise.

Spørg Fuglen!

Per.

Jeg forstaar jo ikke, hvad den siger. Det maa du udtyde mig.

Lise (forlegen).

Nej, jeg kan ikke. (Fuglen synger den samme Strofe.)

Per.

Kan du ikke? Hvad er det?

Lise.

Den synger ikke for os nu, den synger for sin Kjæreste, og saa kan du selv tænke dig, hvad den siger —

Per.

Hvor skulde jeg kunne det!

Lise (idet hun løber ud).

Den siger: »Jeg elsker dig, jeg elsker dig!«

Per.

Bliv her! Vil du nu løbe fra mig? Lise, Lise! — Hun er borte.

Vel an da! Kom hid, Palads og Fade og Vine, Heste og Vogne, Tjenere og Guld, Guld!

Fjerde Scene.

Sceneforandring.

(En pragtfuld Sal. Tjenere bære et Bord med Mad og Vine ind; andre Tjenere bære en Kiste med Guld ind; atter andre et Bord med Kander, Vaser, Pokaler, Armstager m. m. af Guld.)

Per (gaar og ser sig omkring).

Ja saa, det er altsaa den rige Mands Bolig. Ja, det ser jo meget lovende ud!

Slaver, bring mig min bedste Festdragt. Men den skal være af Guld.

(Tjenerne iføre ham en Frakke af Guld.) En Stol! (De sætte ham i en Guldstol foran Bordet.)

Nu, Per, skal du nyde Livet, og det har du Ret til. Har du ikke været oppe Klokken fire om Morgenerne og ringet til Morgenbøn; har du ikke fejet Kirken om Fredagene og skuret Trapper om Lørdagene; har du ikke spist Brød og Sild de 365 Dage om Aaret og skyllet det ned

med koldt Vand; har du ikke sovet paa Ærtehalm, der ofte var saa daarlig tærsket, at du kunde føle Ærterne i Knæhasen! Jo, alt det har du gjort. Nyd derfor nu! (Vil sætte sig til Bords.)

Ceremonimesteren (med Stav).

Tilgiv, eders Naade! Men Bordet er ikke dækket endnu!

Per.

Er det ikke dækket?

Ceremonimesteren.

Om et Par Timer først bliver Stegene færdige.

Per.

Jeg bryder mig ikke om nogen Stege!

Ceremonimesteren
(stiller sig i Vejen med Staven).

Det skal aldrig ske, at man sætter sig ved et udækket Bord.

Per.

Hvem vil forbyde mig noget i mit eget Hus?

Ceremonimesteren.

Etiketten, eders Naade, tillader det ikke paa noget Vilkaar.

Per.

Etiketten! Hvad er det for en Rakker?

Ceremonimesteren.

Eders Naade! hør en gammel Mands Ord! Den, der i eders Naades Stilling bryder med Etiketten, er fortabt.

Per (bange).

Det var en stræng Herre. Jeg maa vel finde mig deri, skjønt jeg er gruelig sulten. — Men vent! — Er der intet, der bider paa den Kavaler? Jeg har hørt, at — — Guld (gaar hen til Kisten og tager en Haandfuld op.) skulde ikke — —

Ceremonimesteren.

Eders Naade! over Tjenerne staar jeg, over mig staar eders Naade, men over os alle — staar Etiketten! Dens Love er evige, thi de har deres Grund baade i Fornuften og i hvad man kalder de historiske Forudsætninger.

Per.

Og de historiske Forudsætninger er ikke tilgængelige for Guldet?

Ceremonimesteren.

De er i dette Tilfælde ubestikkelige.

Per.

Hvad skal jeg da med alle mine Rigdomme, naar jeg ikke maa spise mig mæt, naar jeg er sulten? Jeg har det jo værre end den fattigste Ringerdreng.

(Ceremonimesteren stiller sig som en Statue ved Bordenden.)

Femte Scene.

Skattefogden og hans Medhjælper (gaa omkring og optegne alt, hvad der findes i Værelset).

Per.

Naa, der er nok nye Plageaander! Hvormed skal saa I pine mig, ulykkelige?

Skattefogden.

Det er Taxeringen, eders Naade.

Per.

Naa saa det er jer, der bestemmer Menneskeværdet! Hvor højt vurderes et Menneske nu for Tiden?

Skattefogden.

To Procent, eders Naade! Ellers er det ganske, eftersom de er til.

Per.

Hør, sig mig, kan jeg ikke faa Lov til at trække mig tilbage, medens I skriver op, for jeg er baade træt og sulten?

Skattefogden.

Umuligt! Det skal ske i Ejerens Nærværelse.

Per.

Naa, saa det skal det! Men jeg kan vel faa Lov til at sidde ned i det mindste?

Skattefogden.

Vær saa god! (til Medhjælperen.) To Dusin Tallerkener med pressede Kanter — — skriv! Sex Vinkølere med gyldne Haandtag — skriv! En Sukkerskaal med Strøske — og to mindre dito — — skriv! To Dusin Knive med Perlemors-Skaft — splinternye — skriv!

Per.

Jeg tror, jeg bliver gal!

Skattefogden.

Et Egetræs Spisebord med dobbelte Udtræksplader — skriv! Sex Stole af Valnøddetræ.

Sjette Scene.

Advokaten. De forrige.

Per.

En til!

Advokaten.

Eders Naade er tilsagt til at indfinde sig paa Stadens Raadstue for at faa Ejendomsskjødet No. 2867 thinglæst inden Klokken tolv paa indeværende Dag.

Per.

Raadstuen! Proces! Jeg fører aldrig Proces, højstærede!

Advokaten.

Der er ikke Tale om nogen Proces, men blot om at konstatere Faktum.

Per.

Jeg vil ikke konstatere Fakta.

Advokaten.

Men ponere casus — —

Per.

Jeg vil ikke ponere casus. Jeg vil spise til Middag! Ceremonimester, kan jeg ikke faa et Stykke Smørrebrød?

Ceremonimesteren
(løfter truende Staven.)

Syvende Scene.

Retsbetjenten. De forrige.

Per.

Er der fler endnu?

Retsbetjenten.

Eders Naade er stævnet for Byretten i Morgen Klokken elleve Formiddag for at have undladt at holde Gaden ren!

Per.

Skal jeg holde Gaden ren, jeg, der er en saa rig Mand? Hvad i al Verden skal jeg da ikke gjøre!

Retsbetjenten.

Det er enhver Husejers Skyldighed at holde rent udenfor sit Hus.

Per.

Etikette, Taxering, ponere casus, holde Gaard og Gade ren, sulte og tørste — er det den rige Mands Lod — saa vil jeg hellere være Gadefejer hos mig selv. Og saa kan jeg ikke vise de Fyre ud, som trænger sig ind i mine Værelser, og jeg kan ikke engang gaa min Vej, naar jeg vil!

Ottende Scene.

Supplikanten (fulgt af en Tjener, der bærer to Kurve med Papirer.) De forrige.

Per.

Hr. Advokat og Hr. Retsbetjent! Kan Loven ikke beskytte en ulykkelig rig Mand, saa at han faar Fred i sit Hjem, eller er Loven kun for den fattige?

Advokaten.

Eders Naade er ikke at betragte som en privat Person længer, thi naar man ved Rigdom

er steget til Samfundets Højder, tilhører man det offenlige.

Per.

Og saa er man stillet udenfor Loven?

Advokaten (ler, ser sig omkring.)

Over Loven, eders Naade!

Per.

Ah! — Hvad vil den sidste Ven dér? Er det nogle Foræringer, han har i Kurvene?

Supplikanten.

Eders høje Naade er i Egenskab af Kirkeværge —

Per (afbryder).

Tilsagt —

Supplikanten.

Tilsagt til at give Møde i Overmorgen —

Per.

Klokken elleve —

Supplikanten.

Klokken elleve, for at være til Stede ved Valget af Menighedens Sognepræst; men forinden maa eders Naade gjøre sig bekjendt med de Indlæg, som her medfølger, og som gaa ud paa at bevise Modkandidatens Inkompetence med Hensyn til Valget.

Per.

Skal jeg læse to Kurve Papirer igjennem til i Overmorgen? — Nej, nej!

Supplikanten.

Maaske eders Naade da behager at afgive sin Stemme for vor Kandidat —

Per.

Uden at behøve at læse — gaar det an? Det skal du have Tak for, min Hjærtens Ven! Blæk og Pen!

Supplikanten

(rækker ham Blæk, Pen og Papir til Underskrift).

Fortræffeligt! Jeg takker eders Naade!

Per (omfavner ham).

Aa, det er mig, som takker jer!

Ceremonimesteren

(slaar med Staven i Bordet; Tjenere ind med Fade).

Maden er serveret!

(Alle gaa med Undtagelse af Ceremonimesteren.)

Per (sætter sig til Bords).

Endelig! — — (Sagte Musik.) Se, nu gaar de, naar han befaler, men naar jeg beder, saa hjælper det ikke.

Ceremonimesteren.

Det er ikke min Befaling, de adlyder, eders Naade, det er Etikettens Love —

Per.

Og de staar over min Vilje.

Ceremonimesteren.

Love er en Overenskomst imellem mange, og den maa vel staa over den enkeltes Vilje.

Per.

Han kan da ogsaa svare paa alting. — Naa, lad mig nu gjøre mig til gode. Vinen varmer

Hjærtet, Maden varmer Hovedet, men der er ingen Fornøjelse ved at nyde alene. Hr. Ceremonimester! tillader Etikettens Love, at man har Selskab, naar man nyder?

Ceremonimesteren.

Jeg tror næsten, at de fordrer noget saadant.

Per.

Vel an da, jeg vil have — —

Niende Scene.

Vennen I (iler hen og omfavner Per).

Vennen I.

Ah, min Hjærtens Ven, saa ser jeg dig da igjen efter en saa lang Fraværelse! Og du er dig selv lig — lidt magrere, end da jeg saâ dig sidst; men hvorledes har du det nu, kjære gamle Dreng?

Per (betragter ham skarpt.)

Jo Tak, Tak, meget vel, som — hm — ser! Vær saa god og tag en Stol og sid ned!

Vennen I.

Nei paa ingen Maade, jeg har lige nylig spist til Middag — jeg vil gaa ind i et andet Værelse og vente, medens du ender dit Maaltid.

Per.

Nej, det er netop det, du ikke maa. Jeg sagde lige nu, at jeg fandt Livet saa tomt, naar man skal sidde ene til Bords. Tag en Stol og sæt dig!

Vennen I.

Kjære, gamle Ven, naar du udtrykkelig forlanger det, saa skal jeg sætte mig ved Siden af dig, mens du spiser; men det ser jo ud, som om jeg kom for at spise — —

Per.

Ja hvad saa, om det ogsaa var Tilfældet —

Vennen I
(udtrykker sin Forfærdelse).

Aa!

Per.

Ja ja, ja ja! Jeg siger jo ikke, at det er Tilfældet.

Vennen I (sætter sig).

Naa, saa du er altsaa kommet paa den grønne Gren, som man siger; det er morsomt at se, at Skæbnen dog kan være saa naadig, og det maa altid glæde et medfølende Hjærte, at nogen begunstiges af Lykken. Det er ikke alle — Gud hjælpe os — som kan prise den lunefulde Gudinde!

Per.

Saa har du noget at klage over?

Vennen I.

Jeg?

Per.

Ja ja, jeg vil ikke høre nogen Ulykker nu, naar jeg spiser. Vil du ikke være saa god at gjøre mig den Tjeneste at forsøge en Hjerpe?

Vennen I.

Du taler om Tjenester, min Ven!

Per.

Hør, du skal ikke sige »min Ven«, du skal kalde mig ved Navn.

Vennen I.

Kristoffer! Du forlanger en Tjeneste af mig, Stakkel! Hvor skulde jeg kunne afslaa dig den!

(Han begynder at spise, og Appetiten voxer under de følgende Repliker; Per begynder at betragte ham med store Øjne.)

Per.

Man skal aldrig nægte hinanden noget!

Vennen I.

Det er smukt sagt; man skal aldrig nægte sig noget — hinanden, mener jeg!

Tiende Scene.

Vennen II. De forrige.

Vennen II

(gaar lige hen til Bordet).

God Dag, Jørgen! — Kjender du mig igjen?

Per (betragter ham skarpt).

Vennen II.

Nej, det gjør du ikke, men jeg kjender dig igjen! Ser du, jeg glemmer ikke mine gamle Venner, og i Nødens Stund søger jeg dem op. Her sidder du og spiser, og jeg har ikke noget at spise; derfor siger jeg rent ud: lille Jørgen, her har du mig! (sætter sig ved Bordet.)

Vennen I (til Per.)

Hvad er det for en Fyr? Han æder, som om han ikke har set Mad imellem Jul og Paaske.

Per.

Aa, det er en god Ven.

Vennen II (til Per).

Hvad er det for en Tigger? Han hugger i sig som en Ulv om Foraaret!

Per.

Aa, det er en god Ven af mig.

Vennen I (til Per).

Vogt dig for falske Venner, Per!

Vennen II (til Per).

Vogt dig for falske Venner, Per!

Per.

Ja vel, ja vel.

Vennen I (til Per).

Du skal faa at se, at han kommer for at laane Penge af dig.

Vennen II (til Per).

Hvis han vil laane Penge af dig, saa skal du sige Nej, for han betaler aldrig.

Per.

Ja saa! — Naa, I gode Venner, synes I ikke, det er en fortræffelig Anretning?

Vennen II.

Jeg smigrer aldrig.

Vennen I.

Nej, du æder bare, min Ven. Jeg smigrer heller aldrig; dog kan jeg derfor ikke fordølge Sandheden, men maa tilstaa, at noget lignende har jeg aldrig været med til, og det skal være

Kristoffer, som skal byde mig sligt! Skaal, min kjære Kristoffer!

Per (afsides).

Kristoffer!

Vennen II.

Jeg er kun et ligefremt Hverdagsmenneske, der ikke kan sige saadanne Artigheder, som jeg ogsaa kun foragter, og hvis Udtalelse fra en saadan Kant jeg kun kan tilskrive en hemmelig Attraa efter at faa fat i nogle Penge. Det er min oprigtige Hverdagsmening.

Vennen I.

Hvilken Uforskammethed!

Per.

Jeg beder om, at ingen alvorlige Samtaler maa afbryde denne nydelsesrige Sammenkomst, der vilde være endnu gladere, om den forskjønnedes af en eller anden elskværdig Repræsentant for det andet Kjøn.

Ellevte Scene.

Veninden. De forrige.

Per.

Se der!

Veninden.

Fy, at du ikke kunde vente paa mig. Det var meget uartigt, men jeg tilgiver dig, siden du er min Ven; der er min Haand!

Per (kysser hendes Haand.)

Jeg beder om Forladelse, min skjønne, men jeg maa have taget Fejl af Dagen. Naa, men sid ned! Vil mine Venner gjøre Plads her ved min Side!

(Vennerne flytte sig nærmere.)

Ingen! Vil da den, som er min yngste Ven, gjøre det? Ja, maaske I ikke véd, hvem der er det!

Men den, som er min bedste Ven, vil godvillig forlade sin Plads, thi han er altid mit Hjærte lige nær for det.

(Vennerne forlade begge deres Pladser.)

Jeg ser, at I begge er mine bedste Venner.

Veninden.

Og jeg din bedste Veninde! — Alonzo, ikke sandt!

Per.

Fuldkomment rigtigt! — Og nu, da jeg hæver Pokalen, vil jeg tømme den for Venskabet! Venskabet er som Guld, thi det er rent!

Veninden (til Vennerne.)

Hvor han taler smukt!

Per.

Venskabet er som Maanen.

Veninden. Vennerne.

Bravo! Bravo!

Per.

Thi det laaner sit Guld — —

(Veninden og Vennerne se paa hverandre.)

Af Solen! Og det formørkes, naar Solen gaar bort. Ikke sandt?

Veninden. Vennerne (surt.)

Meget godt sagt.

Per.

Men Venskabet er som en Kaminild; det maa holdes ved Lige, om det skal blive ved at brænde! I har givet mig eders Venskab, hvad har jeg at give eder?

(Veninden og Vennerne se sig omkring.)

I ser paa mit Guld. Ak, det er ikkun Støv og Muld imod eders Venskab.

Veninden (forsigtig.)

Men man skal ikke foragte det jordiske, fordi det overjordiske findes.

Vennerne.

Udmærket sagt!

Per.

Nu vel, jeg vil belønne eders Troskab. — Se her — alt dette Guld giver jeg eder.

Veninden. Vennerne.

Ah! (Styrte over Bordservicet.)

Per.

Men kom i Hu: jeg har sagt jer, at Guld ikke er andet end Støv og Muld.

(Holder Haanden for Munden og gaar hæftig op og ned.)

Aa, min Gud, jeg tror, jeg dør!

Veninden.

Hvad fejler du, Alonzo?

Per.

Jeg har faaet Tandpine! Aa, mine Tænder!

Ser I, at den rige Mand ogsaa er udsat for Livets Ubehageligheder.

(Veninden og Vennerne nærme sig Dørene med deres Guldsager.)

Per.

Nej, lad mig ikke ene tilbage med mine Smerter, nu, da jeg mest trænger til eders Selskab!

Vennen I.

Aa, lidt Tandpine er ikke farlig, den gaar snart over.

Vennen II.

Tag noget koldt Vand i Munden, saa bliver det strax godt.

Veninden.

Ja, se hvor Mændene er ømtaalige overfor smaa Lidelser; I skulde se en Kvinde lide!

Per.

Aa, gaa ikke fra mig, jeg lider saa forfærdeligt.

Vennen I.

Jeg forlader dig aldrig! (Tager i Døren.) Jeg løber efter Tandlægen.

Per.

Nej bliv!

Vennen II (ved Døren.)

Nej, det tilkommer mig som Georgs ældste Ven!

Per.

I vil gaa fra mig! -- Vel an da, jeg for-

bander dette Guld! Jeg forbander jer, falske Venner!

Guldservicet, som Veninden og Vennerne have i Hænderne, forvandles og bliver sort.)

Veninden. Vennerne.

Han har bedraget os! Se, se!

(De angribes alle tre af Tandpine og jamre sig.)

Aa, aa!

Per (rask igjen.)

Aa, det er blot en Smule Tandpine, den gaar snart over!

Tag koldt Vand i Munden, gamle Ven, saa gaar det over!

(Veninden besvimer.)

Ikke skal en Kvinde besvime for saa smaa Lidelser!

(Vennerne løbe ud.)

Ja, løb nu til Tandlægen og lad ham trække alle jeres Tænder ud, I Ræve, saa bider I ikke oftere noget Faar!

Tolvte Scene.

Veninden. Per.

Veninden (kommer til sig selv.)

Alfred! Alle har forladt dig, men jeg bliver hos dig.

Per.

Ja, men hvorfor vil du gjøre det? Jeg er jo saa fattig som en Kirkerotte, og om lidt kommer Skattefogden og vil have Penge, og saa tager han alt Bohavet i Pant.

Veninden
(klynger sig ind til ham).

Saa vil jeg være ved din Side og støtte dig (griber hans Haand og stjæler under det følgende hans Ring) og række dig Haanden —

Per (duperet.)

Du! Er det virkelig sandt?

Veninden.

Om det er sandt? — Se paa mig —

Per.

Ak, man har sagt mig, at Kvinden var endnu troløsere end Manden —

Veninden.

Hun er klogere end Manden — (putter Ringen til sig) derfor kalder man hende troløs.. Ak, lad mig sætte mig ned, jeg er saa bevæget —
(Per fører hende til en Stol ved Væggen.)

Per.

Berolige dig, min Ven! Jeg har blot forskrækket dig!

Veninden.

Giv mig et Glas Vin, jeg er saa mat efter alle disse Sindsbevægelser.

Per (gaar hen til Bordet.)
(Væggen bag ved Stolen aabnes; Veninden og Stolen forsvinde.)

Veninden (viser Ringen).

Ha, ha, ha, ha! Skoledreng! Lær heraf ikke at tro paa en Kvinde, som du har forhaanet!

Trettende Scene.

Per, (ene; løber hen til Vinduet og kigger ud; naar han trækker Hovedet tilbage, har han Æselsøren.)

Per.

Forbandelse over Guld, Venskab og Kvinder! Nu staar jeg ene, fattig, forladt, med et Par lange Øren og uden min Ring. Havde jeg vidst, at Livet var saa bundusselt, saa var jeg vel bleven hjemme hos Trolden. — Hvad skal jeg nu tage mig til, uden Hus og uden Tag over Hovedet! Nøden staar udenfor Døren og venter paa mig; skal jeg nu for Alvor ud i Livet og arbejde mig frem til ethvert Ønskes Opfyldelse! — Og naar jeg saa endda ikke var alene! — Men hvorfor ikke lige saa gjærne alene, naar der dog ikke gives noget Venskab, og alting er Falskhed og Tant. Forbandelse — —

Fjortende Scene.

Lise (ind.) Per.

Lise.

Band ikke, Per!

Per.

Lise! Du forlader mig ikke, skjønt jeg har glemt dig i Lykkens Dage.

Lise.

Det er i Nøden, vi finder vore Venner.

Per.

Venner! Jeg forbander Venskabet!

Lise.

Det skal du ikke gjøre, Per! Der gives Venskab i Livet, lige saavel som falske Venner.

Per.

Jeg har nu prøvet Livets Lykke, og jeg fandt kun Tomhed og Tant.

Lise.

Du har prøvet paa din Vís! — Men du har nu gjort Ungdommens første Erfaring, og du skal blive Mand. Du har søgt Lykken ad en uret Kant. Vil du ikke gaa ud og gjøre Gavn, oplyse dine Medmennesker og blive nyttig; thi dit sunde Blik gjennemskuer det bagvendte og vrange, der findes ude i Livet.

Per.

Og blive en stor Mand.

Lise.

Stor eller lille, det er det samme; du skal blive nyttig: du skal blive en Reformator, der fører Menneskeheden fremad.

Per.

Ja, en Reformator, der hædres og tilbedes af Folket, og hvis Navn lever paa alles Læber.

Lise.

Ak, hvor du er langt fra Sandheden! Du søger menneskelig Storhed for Ærens Skyld! Du skal faa den, og du skal høste en ny Erfaring.

Per.

Men hvorledes? Min Ring er borte.

Lise.

Det hører med til den Rings Egenskab, aldrig at kunne være borte fra Ejeren.

Per (ser paa sin Haand.)

Ah, der er den! — Nu vel, jeg vil blive en stor Mand, en Reformator; men du, Lise, skal følge mig.

Lise.

End ej, men tro paa Afstand jeg dig følger,
og overdøves du af Livets Larm,
og Lykkens Sol i mørke Skyer sig dølger,
da staar jeg hos dig med min svage Arm.
Gaa ud i Livet! Se, hvad vrangt der gives,
men husk, om meget end er lavt og smaat:
selv i en Sump kan Skjønhedsblomsten trives!
— Lær da: at Livet er paa baade ondt og godt!

(Tæppet falder.)

Tredje Akt.

Et Torv.

Til højre Raadstuens Arkade; ovenpaa denne en Svalegang med Pladser for Borgmester og Raad; til venstre Skomagerens Hus med Bodvindue og Skilt, samt Bænk med Bord udenfor; ved Siden heraf et Hønsebur og en Vandballe. Midt paa Torvet en Gabestok med to Halsjærn, hængende ved Kjæder, samt øverst en Figur med et Ris i Haanden; til højre midt paa Torvet Borgmester Hans Schulze's Statue, hel Figur, støttende sig til en Brolæggerjomfru og med en Lavrbærkrans om Panden.

Baggrunden: Udsigt over Staden.

Første Scene.

Gabestokken og Statuen.

Gabestokken (bukker for Statuen.)

God Morgen, Statue! Har du sovet godt i Nat?

Statuen (nikker.)

God Morgen, Gabestok! Har du selv sovet?

Gabestokken.

Ja, vel har jeg sovet, men jeg har ogsaa drømt; kan du gætte, hvad jeg har drømt?

Statuen (gnavent.)

Hvordan skulde jeg bære mig ad med det?

Gabestokken.

Jo! Jeg drømte, kan du tænke dig, at der kom en Reformator til Staden.

Statuen.

En Reformator? Hvad! — (stamper i Jorden.) Det er Fandens, hvor det er koldt om Fødderne at staa her, men hvad gjør man ikke for Ærens Skyld! — En Reformator! Naa, saa skal han vel ogsaa have en Statue!

Gabestokken.

Statue! Jo pyt! Nej, han maatte pænt staa Statue selv hernede ved mine Fødder, og jeg tog ham om Halsen med begge mine Arme (Halsjærnene klingre.) Ser du, det var en rigtig Reformator og ikke en saadan Charlatan, som du, den Gang du levede.

Statuen.

Aa Snak, du skulde skamme dig noget!

Gabestokken.

Ja, det skulde jeg, men jeg har altid Retfærdigheden paa min Side. (Svinger Riset.)

Statuen.

Hvad for en Specialitet havde han da?

Gabestokken.

Jo, han var Reformator i Brolægning.

Statuen.

I Brolægning! Død og Helvede! han fusker altsaa i mit Fag. (Støder med Brolæggerjomfruen.)

Gabestokken.

Nej, det er ham, der forstaar sig paa, hvad

du fuskede i, og du vilde aldrig staa dér, hvor du nu staar, hvis du ikke havde været Svigerfader til Borgmesteren.

Statuen.

Var det ikke mig, som gjennemførte den ny Idé med at brolægge Gaderne?

Gabestokken.

Jo, det gjorde du, men Ideen var ikke ny. Og hvorledes gjorde du det? I Stedet for at man tidligere kunde sætte sine Fødder i den bløde Jord, maa man nu balançere paa spidse og knortede Stenpebernødder, der ødelægger baade Fødder og Skotøj, med Undtagelse af den Gade, der førte fra dit eget Hus til Vinkjælderen, for dér lod du lægge et Fortov med Fliser.

Statuen.

Og nu vil denne Reformator eller Charlatan gjøre om, hvad jeg har gjort?

Gabestokken.

Han vil rive op, hvad du har lagt, og brolægge alle Gaderne med Borgmesterstene, saa at alle kan faa det lige godt.

Statuen.

Naa, saa det er en Rabulist!

Gabestokken.

Ja, det er det, og han har ikke noget Parti for sig; du havde Vognmageren, Skomageren, Ligtorneoperatøren og Borgmesteren med dig, og derfor havde du Lykken med dig.

Statuen.

Han skal tage sig i Agt! Enhver Sten, han bryder ud af mit Værk, skal Folket kaste efter ham, og vé ham, hvis han rører ved mit Eftermæle!

Gabestokken.

Vi vil haabe, at han afslører dig, din gamle Skjælm! Husker du, hvordan det gik til for dig at blive en stor Mand efter din Død! Først roste Præsten ved Begravelsen dine personlige Fortjenester for 20 Mark; saa holdt Brolæggeren, der var bleven en rig Mand ved dine Gader, en Mindetale over dig; saa lod Ligtorneoperatøren, der skyldte dine smukke Brostene sin Praxis, slaa en Medaille; saa opkaldte Vognmageren, der havde Fordel af de mange Reparationer, et Kjøretøj efter dig; og tilsidst lod Skomageren foranstalte en Mindefest over dig. Saa var det besørget! Din Svigersøn, Borgmesteren, satte sig i Spidsen for en Subskription til en Statue — der var ingen, der vovede at sige Nej, og nu staar du dér!

Statuen.

Ja, det gjør jeg, og det ærgrer dig. Og i Dag kommer Schulze-Foreningen og bekranser mig og afsynger Mindesangen, som min Svigersøn har bestilt; det skal ordenlig krepere dig at maatte staa og høre paa det.

Gabestokken.

Ja, det skal du, min Tro, have Ret i. Men lad os se, om ikke min Drøm alligevel tilsidst gaar i Opfyldelse!

Statuen.

Hold nu din Mund, dér kommer Foreningen.

Gabestokken.

Nej, jeg kan ikke bare mig for at le! Hele Foreningen er tre Stykker! I Fjor var de sex; du er paa Retur, Schulze; du skal snart faa at se, at man flytter dig ud paa Fælleden!

Statuen.

Et Folk, der ærer sine store Mænd og Minder, kan aldrig synke saa dybt, at det flytter deres Statuer ud paa Fælleden.

Anden Scene.

Skomageren (ud fra sit Hus, lukker Bodvinduet op.)

Skomageren.

Jeg tror, det har regnet i Nat. — Gamle Schulze ser saa blank ud. Bare det vilde holde op, naar Sangforeningen kommer. (Raaber ind i Boden.) Hans!

Hans (i Vinduet).

Ja, Mester!

Skomageren.

Sæt dig her ved Vinduet med dit Arbejde; jeg skal ud og opfylde en Borgerpligt.

Hans.

Ja, Mester!

Skomageren.

Men hvis du ikke passer paa, saa skal Spandremmen komme til at danse paa dine Rygstykker. Hører du det, din Lømmel!

Hans.

Ja, Mester!

Vognmageren (ind med en Fane).

God Morgen, Skomager.

Skomageren.

God Morgen, Vognmager.

Ligtorneoperatøren
(med en Lavrbærkrans).

God Morgen, god Morgen! Skal vi vente paa Borgmesteren? Ved I hvad, jeg tror, vi skal skynde os, for det trækker sammen til Regn.

Skomageren.

Det samme sagde jeg ogsaa til mig selv i Morges, og derfor var jeg saa klog og tog mit Regnslag med mig.

Vognmageren.

Nu skulde Folket samle sig her bag ved og danne Espalier! Men jeg ser ikke en Kat. Har Skomageren ikke sagt til Bogtrykkeren, at vi vilde holde Mindefesten i Dag?

Skomageren.

Jo vist, jo vist.

Vognmageren.

Vil d'Hrr. danne en Halvkreds omkring Statuens Fod! — Saaledes!

Ligtorneoperatøren.

Vi kan begynde med Kantaten, tænker jeg; saa kommer Folket nok.

Vognmageren.

Men jeg forstaar mig ikke paa Borgmeste-

ren, at han ikke er til at se. Han har altid de foregaaende Aar plejet at byde paa en Bolle afbrændt.

Skomageren.

Aa, naar I begynder paa Sangen, saa vaagner han nok, hvis han har sovet over sig. Har d'Hrr. Tonen? C, fiss, g, h.

Vognmageren.

Jeg begynder saa. Men pas paa i Trioen, at det kan blive en rigtig odiøs Ensemble.

Solo Recitativ.

Hil dig, vor store Mand,
Pryd for din høje Stand!
Alt er forgængeligt i Jordens Jammerdal,
men Mindet om dit Værk og dig, vort Ideal,
skal leve evigt, ja leve hver Avindsmand til Kval.

Skomageren.

Godt brølt, Vognmager! Er der endnu ingen Udsigt til den bemeldte Bolle afbrændt?

Vognmageren.

Klem paa, Skomager! Nu kommer Arien. Den skal tages rigtig idealt, saa skal du se, at Borgmesteren vaagner.

Skomageren.

Aria.

Rosernes Aande og Nellikeknoppernes Duft i
Havernes kølige Gange!
Saa falsk i Sind
trods Skum og Vind,

hun frisk som Havet hos ham stod
og løste Haarets lange Flod.
Og Lilje saa hvid og Lilje saa rød
de elsked hinanden i Liv og Død.

Ligtorneoperatøren.

Det var et rigtig rart Vers, men jeg syntes ikke, det havde noget med Gjenstanden og vore nuværende Forhold at gjøre. Hvor har du faaet fat i det?

Skomageren.

Jo, ser du, jeg har en Læredreng derhjemme, som er idealt anlagt, og han laver saadant noget, naar han har fri om Søndagene.

Vognmageren.

Hvis jeg maa sige min Mening, saa finder jeg, at det er ubegribeligt svært at forstaa selve Kjærnen i Verset.

Skomageren.

Det er just det fine, det, ser du! Men, tror jeg ikke, at vi har Regnen der. (Tager Regnslaget paa.)

Vognmageren.

Synes d'Hrr., at der er nogen Grund til at staa her i Regnen og lade sig gjennembløde for den gamle Stabejs Skyld dér?

Skomageren.

Vi har jo Statstilskud for at bestride Sangen, og vi maa i det mindste tage Trioen, inden vi gaar, for naar vi sætter i alle sammen paa én Gang, saa maa vel ikke Fanden selv kunne sove. Festtalen derimod kan man altid stryge,

og her er i alt Fald for lille et Publikum til en saa stor Tale. — Vi tager Trioen altsaa! C, fiss g, h. Den er ikke saa ideal som Arien, men den røber mere Sagkundskab om de lokale Forhold. (Regnen plasker og Blæsten tager til.)

Ligtorneoperatøren.

Saa skulde da ogsaa Fanden staa her længere og forkøle sig for den gamle Charlatans Skyld dér! Statstilskud! Jo, sex Mark pro persona! Dem kan man da vel undvære.

Vognmageren.

Ja, det synes jeg med —

Skomageren.

Var I kanské ikke med og subskriberede paa Statuen? Var I kanskè ikke med og gjorde ham til en stor Mand med Medaille?

Vognmageren.

Naa vi var vel nødte dertil, ellers havde man søgt at komme os til Livs —

Skomageren.

Ja, men det er utaknemmeligt ikke at ære hans Minde; jeg synger Trioen alene!

Ligtorneoperatøren.

Ja, det kan du gjøre, som staar dér med Regnslag paa; jeg gaar hjem og spiser Frokost. (Kaster Kransen paa Statuens Sokkel, slaar Frakkekraven op og løber ud.)

Vognmageren.

Det skal være sidste Gang, at jeg er med til sligt. Farvel!

Tredje Scene.

Skomageren (alene).

Skomageren.

Nu gaar jeg til Borgmesteren, saa faar jeg vel nok et Glas. Men jeg vil holde min Tale først for den gamle deroppe, saa faar jeg bedre Samvittighed. (Taler til Statuen.) Du tror nok, du gamle Schulze, at det er for din Skyld, vi synger, for din Skyld, vi holder Tale! Kan du ikke begribe, at det er for vor egen Skyld? Vi behøver en stor Mand til at puffe frem, naar vi selv befindes at være for smaa; vi behøver dine Ord til at citere, naar ingen tror vore egne; vor lille By behøvede en Statue for at blive en stor By; dine reducerede Slægtninge behøvede din Statue for at kunne klare for sig og faa noget at bestille i denne slemme Verden — og derfor, ser du, staar du nu saa højt oppe over os, dit forhenværende Nul! Nu har du hørt et sandt Ord, din Stakkel, det første og det sidste maaske, som du har faaet at høre — (bange) der er dog vel ingen, der har lyttet paa, hvad jeg sagde? Ah, der kommer Slægtningen af den store Mand!

Fjerde Scene.

Slægtningen. Skomageren.

Slægtningen.

God Morgen, Skomager! Har I hørt, har I hørt det skjændige Attentat?

Skomageren.

Hvad nu? Hvad er der paa Færde, Hr. Slægtning?

Slægtningen.

Der er kommet en Reformator til Staden. Har I ikke læst hans Opslag?

Skomageren.

Nej, nej!

Slægtningen.

Aa, det er uhørt! Læs selv!

Skomageren.

Jeg er for altereret til at læse; læs I!

Slægtningen.

Hør da her, hvad den Usling skriver: »Næppe er et Fjerdedels Sekel henrundet, siden Borgmester Schulze velsignede dette Samfund med den vigtige Forbedring i Henseende til Brolægningen, at han ombyttede den gamle bløde Jord med knortede Graastene«

Hører I, hører I!

Skomageren.

Ja vel hører jeg, men der var jo ikke noget ondt deri.

Slægtningen.

Var der ikke noget ondt deri? Kalder han ham ikke Borgmester Schulze? Man siger ikke Borgmester om en død Mand, man siger vor store! Skriver ikke den Usling om knortede Graastene? Vil han ikke dermed forringe hans Fortjenester?

Skomageren.

Men man kan da ikke kalde det for et Attentat, at han siger, at Brolægningen er knortet, naar den er knortet!

Slægtningen.

Den er knortet, ja, men man maa ikke sige, at den er knortet, naar en stor Mand har gjort den! Tag jer i Agt, Mester Skomager, jeg ser, at I er en Tvivler! Tag jer i Agt, I kjender Følgerne.

Skomageren.

For Himlens Skyld, jeg er sandelig ikke nogen Tvivler; jeg har jo staaet her og sunget ideale Sange for min gamle Dusbroder Schulze.

Slægtningen.

Dusbroder! Hvis I var Dus med ham i Livet, saa kom i Hu, at alle Dusbroderskaber ophæves med Døden! Vil I indrømme, at dette er et Attentat?

Skomageren.

Ja, vist vil jeg det! Har jeg sagt noget andet? Kan I bevise, at jeg har sagt noget andet?

Slægtningen.

Nu vel da, men tag jer i Vare! Vi faar offenlig Rettergang her paa Torvet, Klokken ni, og saa skal denne hersens Reformator forsvare sin Sag. Véd I, hvad han vil?

Skomageren.

Nej.

Slægtningen.

Kan I tænke jer, han vil lægge alle Gaderne om med Fliser.

Skomageren.

Men det er jo meget fornuftigt.

Slægtningen (ler bittert).

Fornuftigt, ja fornuftigt! — Hvorledes skal det f. Ex., for blot at tale om jert Haandværk, hvorledes skal det gaa med det herlige Skomageri, naar Menneskene ikke længer slider paa deres Skotøj?

Skomageren.

Hvad, hvad siger I! — Tilgiv mig, min Ven! I har Ret! Jeg vil ikke tænke paa mit ringe Haandværk, men jeg tænker paa alle de stakkels ulykkelige Arbejdere, der vil miste deres Brød, og paa deres fattige Hustruer og Børn!

Hans
(gjør Grimacer i Vinduet, afsides).

De stakkels ulykkelige Arbejdere!

Slægtningen.

Ser I, ser I! (Peger paa Statuen.) Han var de fattiges Ven, han dér! Og han var en Mand, der vidste, hvad han gjorde.

Skomageren.

I kan være aldeles vis paa, at baade Vognmageren og Ligtorneoperatøren vil dele min Mening.

Slægtningen.

Kan jeg stole paa det?

Skomageren.

I Liv og Død!

Slægtningen.

Lykkeligt det Folk, som ærer sine store Mænd! (Ud.)

Femte Scene.

De forrige. Folk. Slægtningen (i Samtale med) Vognmageren og Ligtorneoperatøren.

Raadstueuhret slaar ni. To Trompetere og en Trommeslager komme ind. Musik.

Naar Musiken tier, kommer Per ind. Brolæggeren (slutter sig til ham).

Per.

God Morgen, Mester! Hvordan tror I, Sagen staar for mig?

Brolæggeren.

Daarlig! Meget daarlig!

Per.

Ønsker Folket da ikke nogen Forandringer?

Brolæggeren.

Det er ikke det, der er Tale om, men om den store Mands Rygte, som I har angrebet.

Per.

Har jeg angrebet ham?

(Regnen er hørt op.)

Brolæggeren.

I har kaldet ham Borgmester, og det er blevet et Ukvemsord her i Staden. I har sagt,

at hans Brostene var knortede; I har, med ét Ord udtalt den almindelige Mening om Manden, og derfor er I styrtet.

Per.

Det er en højst besynderlig Verden, vi lever i.

Brolæggeren.

Ja, den er baade saadan og saadan, og den har sine smaa Ejendommeligheder, men prøv ikke paa at forbedre den, for saa gaar I lige lukt ad Helvede til!

Per.

Folket er misfornøjet, og naar man vil ophæve Aarsagen til Misfornøjelsen, saa kaster de Stene efter én.

(En Dreng stikker dem et Flyveskrift i Haanden, løber om og uddeler lignende blandt Folket.)

Per (ser i Bladet).

Aa, det er skammeligt. Man har tegnet os af. Har jeg en saadan Næse?

Brolæggeren.

Man har truffet os meget godt! Men jeg har dog ikke saadanne Øren.

Per.

Men jeg forstaar ikke dette; i Gaar var Bogtrykkeren for Sagen, og i Dag rakker han mig ned.

Brolæggeren.

Opinionen, ser I! Han sagde ogsaa til mig, at han billigede Sagen, men han vovede ikke at bryde med Opinionen.

Per.

En underlig Maade at arbejde for sin Sag paa. Hvem udgjør da Opinionen for ham?

Brolæggeren.

Først Kjøberne — saa Borgmesteren — Pengene og Magten.

Per.

Hvorfor har han da tegnet jer af?

Brolæggeren.

Fordi jeg tiltraadte jert Forslag. Naturligvis gjorde jeg det fordi jeg kunde tjene paa det. Imidlertid sælger han 500 af dette Digt her i Dag!

(Trompeterne og Trommen; Borgmesteren, Raadmænd og Skrivere komme ud paa Svalegangen.)

Sjette Scene.

De forrige. Folk.

Borgmesteren.

Naa, mine Børn, I har vel hørt, at der er kommet en Bedrager her til Staden!

En af Folket.

Han er ingen Bedrager, han er en Reformator.

Borgmesteren.

Naa, det kan vel komme ud paa ét. — Men du skal holde din Mund, min Dreng, du har ingen Stemmeret, du!

Per.

Hr. Borgmester, jeg beder eder om, at mit Forslag i uforfalsket Skikkelse maa blive fremlagt for denne ærede Folkeforsamling.

Borgmesteren.

Nej, hør engang til ham! Vi kjender hans Forslag, og der staar kun tilbage, at vi udtaler os derom. Jeg remitterer det kort og godt til Daarekisten. Kan I tænke jer, mine Børn: Fyren vil, at alle skal have Lov til at gaa paa Fliser! Saa længe Vor-Herre skaber Menneskene forskjellige, saa maa der dog vel være forskjellige Stene paa Gaderne. Er der nogen, der har noget at tilføje?

En af Folket.

Det er ikke sandt, det! Gud har ikke skabt Menneskene forskjellige.

Borgmesteren.

Hvem har givet dig Lov til at skrige?

Fn af Folket.

Naar vi ikke maa stemme, saa maa vi vel i det mindste skrige!

Borgmesteren.

Ja, skrig I, saa putter jeg jer i Hullet. Der er vel ingen, der har noget at tilføje?

Slægtningen.

Hr. Borgmester! Som ærlig Mand kan jeg ikke undlade at optræde imod det skjændige Attentat, som her er blevet begaaet.

Per.

Jeg bestrider Slægtningens Ret til at optræde som Vidne.

Borgmesteren.

Tværtimod, jeg lægger endogsaa større Vægt

paa hans Udtalelse, fordi han er beslægtet med en stor Mand; det er altid Samfundets bedste Garantier. — — Vi anser altsaa Forslaget som forkastet. (Slaar med Kollen.)

Hanen
(i Hønseburet uden for Skomageren.)

Kykeliky!

Borgmesteren.

Hvad er det for et Satans Spektakel?

En af Folket.

Det er en stemmeberettiget!

Hanen.

Kykeliky!

En af Folket.

Arrestér den! (Latter og Larm.)

Per.

Hr. Borgmester!

Borgmesteren.

Stille derhenne! — Andet Punkt! — Merbemeldte Æventyrer har udladt sig fornærmeligt om Byraadet, idet han har ført ærekrænkende Tale om Stadens afdøde Borgmester. — Vi vil høre et Par upartiske Borgere! Hvad mener Mester Skomager, at han fortjener?

Skomageren.

Jeg stemmer med Raadet.

Borgmesteren.

Det er ret. Vi skal have ham i Erindring. — Hvad siger Mester Ligtorneoperatør?

Ligtorneoperatøren.

Jeg stemmer med Skomageren.

Borgmesteren.

Og Vognmageren?

Vognmageren.

Jeg har den Ære at stemme med den foregaaende Taler.

En af Folket.

De, der har Ret til at tale, de tier?

Borgmesteren.

Stille derhenne! — Paa Grund af hvad her er anført og paa Basis af fuldstændigt Bevis dømmes herved Æventyreren med Navnet Per (mangler Familienavn) for ærekrænkende Tale mod Raadet til at staa i Gabestokken to Timer og derpaa forvises fra Staden, ham selv til Straf og andre til Advarsel!

Per.

Hr. Borgmester, Beviset mangler.

Borgmesteren.

Der behøves intet. Axiomer eller selvindlysende Sætninger hverken kunne eller skulle bevises. Før ham ud saa længe! (Per føres bort.)

Tredje Punkt! I Betragtning af den lige saa fortrædelige som uforudsete Omstændighed, at Stadens Hunde give den dem iboende Følelse for det uskjønne et upassende Udtryk omkring Fodstykket til den hensovede Menneskeven Hans Schulzes Statue, forlanges en Bevilling til Jærnstakit omkring samme. Der er vel ingen, som

vil nægte en fortjent Mand et saa ubetydeligt Bevis paa Agtelse.

De stemmeberettigede.

Nej!

En af Folket.

Det var første Gang, man har hørt de stemmeberettigede sige Nej.

Borgmesteren.

Sæt ham i Hullet, Bysvende! Spørgsmaalet er altsaa besvaret med Ja!

De stemmeberettigede.

Ja!

En af Folket (bræger som et Faar.)

Bæ — æ — æ! (Latter og Larm et Øjeblik.)

Borgmesteren.

Mødet er hævet!

(Trompeter og Tromme. Derpaa stille paa Scenen.)

Slægtningen (til (Skomageren.)

Det er en ualmindelig ferm Fyr til at expedere Sager, den Borgmester!

Skomageren.

Han skulde sidde i Regeringen, saa vilde det gaa lidt hurtigere med de offenlige Anliggender.

(Borgmesteren, Raadet og Skriveren gaa ind i Raadstuen.)

Syvende Scene.

Folk (vedbliver at færdes paa Torvet.) Skomageren, Ligtorneoperatøren, Vognmageren, Slægtningen. — Brolæggeren (holder sig afsides.)

Skomageren (til de andre.)

Har D'Hrr. ikke Lyst til at sidde ned hos mig og drikke et Glas Øl?

Ligtorneoperatøren, Vognmageren, Slægtningen.

Vi takker!

Skomageren
(giver Befaling i Døren, Hans bærer Øl ud.)

Naa, Hr. Slægtning, I behagede ikke at være til Stede ved eders store Frændes Mindefest i Morges?

Slægtningen.

Nej, hvad skulde jeg ude i Regnen for? I var der jo med Foreningen!

Skomageren.

Hele Foreningen! Vi var tre Stykker.

Slægtningen.

Sang I saa?

Ligtorneoperatøren.

Ja, en lille Smule.

Slægtningen (ler.)

Var der mange Folk?

Vognmageren.

Ikke et Øje!

Slægtningen.

Og Borgmesteren?

Skomageren.

Sov over sig.

Slægtningen (ler.)

Har I læst »Morgenhanen«?

Alle.

Nej.

Slægtningen
(tager et Flyveskrift frem.)

Saa hør da! — Æresbevisning. Den sædvanlige Hylding, som Schulze-Foreningen plejer at bringe den fortjente Borger, hvis Æresminde er oprejst paa Stadens Torv, fandt ogsaa i Aar Sted i Morges under Tilløb af en uhyre Menneskemasse, der med levende Bifald hilsede de Hyldingssange, der helligedes den bortgangne Stormands Minde. Sangene udførtes af det vældige Kor med sædvanlig Akkuratesse og god Ensemble. Festtalen, der var mer end sædvanlig udarbejdet, fremsagdes med klangfuld Røst af den fortjente Skomagermester Risp. Blandt tilstedeværende Honoratiores bemærkedes Stadens Borgmester, den hedengangnes Slægtning m. fl.

Alle (le.)

Slægtningen.

Er det ikke udmærket?

Alle.

Det er kosteligt! Er det jer, der har skrevet det?

Slægtningen.

Aa! — Har I set Reformatorens og Brolæggerens Portrætter? Det er virkelig udmærket.

Skomageren.

Men det var dog vel stærkt at tegne dem saaledes af.

Slægtningen.

Ja, der er jo ikke et fornuftigt Menneske,

der har noget imod Forslaget, men at det skulde falde i saadanne Hænder!

Hys, der er han!

Ottende Scene.

De forrige. Per (føres ind af Vagten og sluttes i Halsjærn ved Gabestokken. Folket flokker sig sammen og peger Fingre ad ham. Skomagerens Selskab bliver noget generet. En Liredrejer og en blind Kælling med et malet Billede paa en Stang komme ind.)

Kællingen
(synger og peger paa Billedet, der er malet i 6 Felter, et for hvert Vers).

Der var en fattig Yngling,
som vilde Folkets Vel.
De ædle Herrer sade
paa Torvet og drak Øl.

Den Yngling sagde til Folket:
Jeg baner for eder Vej!
De ædle Herrer tænkte:
Vi skal nok tæmme dig!

De ædle Herrer sade
paa Torvet og drak Øl,
de drak for Folkets Bedste
og for det almene Vel.

Den unge i Gabestokken
nu havde faaet sin Plads.
Hos Vognmageren galed Hanen
som fordum i Kaifas' Palads.

De ædle Herrer de passe
paa Loven og mit og dit;
de store Minder de ære
med Støtter og Jærnstakit.

Men Folket det gaar med Halsbaand
og finder Natten saa lang;
det venter, til Hanen har galet
sin tredje og — sidste Gang.

(Skomagerens Selskab gjør sure Miner og lader, som om det ikke hører efter; Folket er grebet af Sangen og lægger Skillinger i Kællingens Bøsse; Kvinderne ere rørte og tørre nu og da deres Øjne.)

Slægtningen (til Skomageren.)

Naa, har I bravt mange Bestillinger i denne Tid?

Skomageren.

Aa ja, saa saa.

Kællingen (gaar over til Bordet.)

Giv den blinde gamle Kone en Skilling!

Ligtorneoperatøren.

Du maa ikke gaa omkring og tigge! Véd du ikke det?

En af Folket.

Hun tigger ikke, hun forlanger Statstilskud.

Skomageren.

Hvad er det for noget Sludder, han siger?

En af Folket.

Schulze-Foreningen har Statstilskud for at synge for Statuen derhenne, men de putter Pengene i Lommen og bliver selv borte. I Morges var der bare tre Mand dér.

Skomageren (til sit Selskab.)

De har da ogsaa Rede paa alting, de Kanaljer!

Kællingen.

Giv den gamle blinde Kone en Skilling!

Slægtningen.

Skal man oven i Kjøbet betale hende for hendes Skraal!

En af Folket.

Hun sang bedre, end Skomageren sang i Morges, da vi stod bag Hjørnet dér og hørte paa ham. Hun synger rigtignok ikke ideale Ting om Nelliker og Roser, men et sandt Ord i rette Tid, det er ogsaa Idealitet.

Slægtningen.

Hvis ikke Kællingen gaar, saa kommer hun i Hullet!

(Torden, Blæst og Regn. Folk trækker sig tilbage.)

Skomageren.

Saa der har vi Regnen igjen. Vil d'Hrr. træde indenfor hos mig.

(De bryde op.)

Kællingen.

Skal den Stakkel dér ved Pælen staa ude i Regnen?

Slægtningen.

Naar min Slægtning, som er saa stor en Mand, maa staa ude, saa kan han dér vel ogsaa staa, hvor han staar.

Skomageren.

Det køler saadanne nogle Reformatorer saa rart af at faa lidt koldt Vand over sig.

(Snubler og støder Tæerne mod Brolægningen.)

De forbandede Brostene!

(Hopper ind i Huset paa ét Ben.)

Niende Scene.

(Alle ere gaaede, undtagen Per og Kællingen (Lise).

Lise (tager Masken af).

Naa, Per! Nu er du jo bleven en berømt Mand, dit Navn lever jo paa alles Læber, dit Billede bæres omkring paa alle Gader og Torve, og Folket priser dig som en Reformator — har du nu faaet nok?

Per.

Ja, véd du hvad, Lise, nu har jeg faaet nok af at være Reformator.

Lise.

Vil du efterlade dit Værk halvfærdigt?

Per.

Ja, det ved Gud jeg vil, blot jeg slipper helskindet fra dette her.

Lise.

Du søgte Æren og Berømtheden.

Per.

Naa, det gjør vel alle Mennesker.

Lise.

Ikke alle! — Men du havde jo Folkets Bifald!

Per.

Folkets! Det har jo ingen Ting at sige.

Lise.

Det var de stores Bifald, du vilde have; ja staa saa kun dér og skam dig! Du troede ikke engang paa den Sag, du kæmpede for.

Per.

Oprigtig talt, saa synes jeg, det er temmelig ligegyldigt, om man gaar paa Fliser eller knortede Brosten.

Lise.

Naar man gaar i Kalveskindsstøvler, ja, men ikke naar man gaar barbenet.

Per.

Forøvrigt er Samfundet ikke værdt, at man lægger et Halmstraa i Vejen for det — det er jo bare Løgn altsammen. Det almene, det almene, ja aldrig snakker man om andet. Hvad er da det almene bedste? Det forekommer mig at være det, som et Par enkelte ønsker.

Lise.

Det skulde være alles bedste, men det er ikke saaledes. Gjør du dit til, at det bliver saaledes, og saa sker det. Men det maa ikke være saadanne Folk som du.

Per.

Jeg vil, jeg vil gjøre det, men jeg har jo ikke Magten.

Lise.

Skaf dig den da, og lad mig se, om jeg har taget fejl af dig.

Per

(sprænger sine Jærn og kommer ned paa Scenen).

Du skal faa at se, Lise, at jeg skal gjøre noget stort, naar jeg bare faar Magt.

Lise.

Hvorfor noget stort? Noget godt er bedre!

Per.

Men du skal altid være ved min Side! Lise, hvad var det, Fuglen sang i Skoven?

Lise.

Det skal jeg sige dig en anden Gang!

Per.

Nej nu!

Lise.

Den sagde: Jeg elsker dig!

Per.

Vil du ikke elske mig, Lise?

Lise.

Jo, naar du elsker mig — en Gang!

Per.

Det gjør jeg.

Lise.

Nej, det gjør du ikke; endnu elsker du blot dig selv. Ud i Verden paa ny, Per, og gaa i Lære! Du har ikke mange Ønsker tilbage! Det største, men farligste har du endnu ikke forsøgt. Magten, det er det højeste, et svagt Menneske

kan faa, men vé den, som misbruger den! Han er Jordens værste Forbryder, thi han laver et Vrængbillede af Vor-Herre. Farvel, Konge, din Krone venter dig! (Forsvinder.)

Per.

Og min Dronning!

(Tæppet falder.)

Fjerde Akt.

Det Indre af et Palads i orientalsk Stil.

(Til højre Tronen; et Bord foran denne med Regalierne; til venstre en Divan og Hynder paa Gulvet i en Halvcirkel rundt omkring.)

Første Scene.

Hofmarskallen og Rigsheraldikeren.

Rigsheraldikeren
(ligger paa Gulvet og skriver paa en Papirsrulle.)

Hofmarskallen (kommer ind.)
Er det den unge Kalifs Stamtavle?

Rigsheraldikeren.
Ja, Hr. Hofmarskal.

Hofmarskallen.
Den ser særdeles statelig ud! Hvem har I givet ham til Stamfader?

Rigsheraldikeren.
Kalifen Omar — naturligvis.

Hofmarskallen.
Det forekommer mig, at Harun el Raschid havde været bedre.

Rigsheraldikeren.

Det er vel sandt, at denne var mere populær, men saa var vor naadige Herre ikke bleven beslægtet med det gamle Hus.

Hofmarskallen.

Det er meget rigtigt. Er I snart færdig, vi venter ham hvert Øjeblik.

Rigsheraldikeren.

Har Hofmarskallen set den nye Kalif?

Hofmarskallen.

Ja, han ser ud som alle andre; og det er jo heller ikke andet end Stamtavlen, som adskiller ham fra os.

Rigsheraldikeren.

Ja, Stamtavlen.

Hofmarskallen
(betragter paa ny Stamtavlen.)

Det er en farlig Brede, I har givet den!

Rigsheraldikeren.

Jeg har maatte lægge en Sidelinje ud; det ser saa fyldigt ud paa Papiret og giver Racen et Skin af Styrke, som altid smigrer.

Hofmarskallen (ler.)

Hvad vil Kalifen Omar sige til det?

Anden Scene.

De forrige. Hofprædikanten.

Hofprædikanten.

Allah, ekbar barni! Hvorledes gaar det?

Hofmarskallen.

Allah Eloim! Jeg takker — fortræffeligt.

Hofprædikanten.

Er Afsværgelses-Akten udskreven i to Exemplarer?

Hofmarskallen.

I to Exemplarer. — Vil I være saa god at konferere, saa behøver han bare at skrive under!

Hofprædikanten.

Ja, kan vi naa det, er det vel bedst.

Hofmarskallen

(tager to Papirer fra Bordet foran Tronen og rækker det ene til Hofprædikanten.)

»Vi, Omar den 27de, afsværger hermed højtidelig vor, den romersk-katholske, Religion, og antager den muhamedanske Lære, saaledes som den i Alkoranen og de hellige Skrifter findes fastslaaet.

Datum o. s. v.

Omar.

Er det rigtigt?

Hofprædikanten.

Rigtigt!

Tredje Scene.

De forrige. Per. (Rigsheraldikeren springer op fra Gulvet med Stamtavlen.) Veziren. Rigshistoriografen (staar tavs og optegner, hvad han hører, i en Bog.)

Veziren.

Behager eders Naade at undersøge denne Stamtavle, som vor og Rigets Heraldiker har opsat over eders høje Stamtræ.

Per.

Min Stamtavle! — Jeg har aldrig kjendt nogen anden end min Fader, den gamle Ringer.

Veziren
(lader, som om han ikke hører.)

Den begynder med et stort og ærefuldt Navn, Kalifen Omar —

Per.

Kalifen Omar? Hvad var det for en Fyr?

Veziren (strængt.)

Det var ikke nogen Fyr, det var en stor og ærefuld Regent —

Per.

Ja, for mig gjærne, men jeg er født i lovligt Ægteskab og ikke i en Sidelinje, godt Folk!

Veziren.

Det sømmer sig ikke for en Regent at være egoistisk; han maa i enhver Henseende ofre sine private Interesser og Tilbøjeligheder for Folkets Vel!

Per.

Det er godt nok; men kræver da Folkets Vel, at jeg skal være uægte?

Veziren.

Ja!

Per.

Kom med det da!

Rigsheraldikeren
(rækker ham Stamtavlen og en Pen.)

Per.

Dette her begynder med at lyve; det ender vel med at stjæle! (skriver.)

Veziren.

Der staar en Formalitet tilbage. Behager eders Naade at undertegne dette Papir.

Per

(Hofprædikanten overrækker Afsværgelses-Akten.)

Hvad er nu det?

Veziren.

Eders Naade behøver ikke at gjøre sig den Umage at læse det; det er blot pro forma.

Per.

At afsværge mine Fædres Tro! Men det er jo en Skjændighed!

Veziren.

Politiske Hensyn, Folkets Vel —

Per.

Jeg skal blive Muhamedaner og ikke have Lov til at drikke et Glas Vin.

Veziren.

Der gives Underforstaaelser i al Politik —

Per.

Hvad er det for noget?

Veziren.

Kompromisser, Lempelser —

Per.

Omgaaelser, Krogveje? Hvad?

Veziren.

Behager eders Naade at skrive!

Per.

Men jeg vil komme til at foragte mig selv, hvis jeg begynder med en lav Handling, og Folket vil have Ret til at foragte mig endnu mere!

Veziren.

Folket kræver, at Regenten ofrer alle personlige Hensyn for dets Vel!

Per.

Dets Vel vil da bygges paa en Løgn og en Forbrydelse.

Veziren (gaar til Vinduet.)

Eders Naade! Folket venter paa sin Fyrste! Det er altid beredvilligt til at ofre sin Sved og sit Blod for Fyrsten; derfor kræver det ogsaa, at Regenten bringer sine Ofre.

Per.

Er det sandt, hvad du siger! — Nu vel, saa kom med det! (Faar Papiret; tøver.) Kirketaarnet, Klokkerne, Sangen, Lysene, Julen, alt drager forbi mit Øje! Ingen Juleaften mere! Livet er dog grusomt. Det kræver blot, men giver aldrig noget.

Veziren.

Eders Naade, Folket knurrer. Det vil se sin Fyrste i Kalifernes gamle Skrud! Kronen og Septeret venter paa atter at blive baarne af en Ætling af det navnkundige Stamtræ.

Per
(faar Øje paa Kronen og Septeret).

Ah! — — Vezir! Hvem kan befale mig at afsværge min Tro?

Veziren.

Lovene.

Per.

Hvem har stiftet Lovene?

Veziren.

Vore Forfædre.

Per.

De var skrøbelige Mennesker som vi! Nu vel, jeg forandrer Lovene.

Veziren.

Kalifen forandrer ikke Lovene, thi vor Regeringsform har ikke givet ham lovgivende Magt.

Per.

Hvad er det for en Regeringsform i dette Land?

Veziren.

Det er konstitutionel Despotisme.

Per.

Svar! Er jeg Kalif, eller er jeg det ikke?

Veziren.

I bliver det først, naar I har skrevet under.

Per.

Kom med det da! (Skriver.)
(Kronings-Ceremoni, Hoffolk, Dans o. s. v.)

Folket (udenfor.)

Leve Omar den 27de! Allah! Allah! Allah!

Veziren.

Behager eders Herlighed nu at træde op paa Tronen og begynde Regeringen!

Per.

Det skal virkelig blive underholdende! Slip Folket ind!

Veziren.

Folket? Folket har ikke noget med Regeringen at gjøre.

Per.

Hvad, jeg skal vel dog have nogen at regere over?

Veziren.

Det sker skriftlig. (Tager nogle Skrivelser frem.)

Per.

Begynd da!

Veziren.

For at spare eders Herlighed den tunge Regeringsbyrdes Besværligheder den første Dag, har vi lagt alle Sager til Side med Undtagelse af én, som forøvrigt er meget hurtigt afgjort.

Per.

Det var dumt gjort, men det er der nu ikke noget at gjøre ved. Lad høre!

Veziren.

Achmed Scheik anholder paa sit Ansigt og med Hjærtets Bøn om at maatte gaa over til den sunnitiske Lære.

Per.

Hvad er den sunnitiske Lære?

Veziren.

Det er en Sekt, en farlig Sekt.

Per.

I hvad Henseende skiller den sig fra den rene — Hm! — Lære?

Veziren.

En sand Muselman hilser Allah paa denne Maade! (lægger Hænderne over Kors paa Brystet.) Men en Sekterer gjør saaledes. (Knipser sig paa Næsen og stopper Fingrene i Ørene.)

Per (ler).

Nu vel, kan Fyren da ikke faa Lov til at stoppe Fingrene i Ørene?

Veziren.

Nej, Landets Love tillader det ikke.

Per.

Her er altsaa ikke Religionsfrihed?

Veziren.

Jo, for den rene Bekjendelse.

Per.

Men nu for de andre?

Veziren.

Der maa ikke gives nogen andre.

Per.

Saa giver jeg dem Religionsfrihed.

Veziren.

Det kan Kalifen ikke.

Per.

Hvem kan det da?

Veziren.

Kun Regeringen.

Per.

Hvem er Regeringen?

Veziren

(og alle de tilstedeværende lægge Fingeren paa Munden).

Per.

En Hemmelighed?

Veziren.

Det er den konstitutionelle Despotismes Hemmelighed.

Per.

Men jeg havde jo Frihed til at skifte Religion?

Veziren.

En anden Sag — Politiken —

Per.

Gud bevare alle Mennesker for Politiken da! Skal jeg begynde min Regering med at afslaa en billig Begjæring?

Veziren.

Eders Herlighed kan ikke begynde smukkere end med at befæste Rigets Love —

Per.

Men jeg skriver aldrig under!

Veziren.

Det behøves heller ikke! Det gjør Regeringen! Statsraadet er hævet! Behager eders Herlighed at aflægge sit Skrud og vende tilbage til

Privatlivet med dets smaa Adspredelser. Hr. Hofmarskal, gjør eders Pligt! (Gaar.)

(Hofmarskallen tager Kronen og Septeret fra Kalifen; fører ham til Divanen.)

Fjerde Scene.

De forrige. Danserinder og Sangerinder. Hofpoeten. (Dans.)

Per.

Hvad er det for et Optog?

Hofmarskallen.

Det er Hoffet.

Per.

Hvorfor har man saa korte Skjørter? Jeg synes ikke om den Mode.

Hofmarskallen.

Det er Landets Sæd, eders Herlighed.

Per.

Det er i det mindste altsaa ikke Politik?

Hofmarskallen.

Første Hofsangerinde beder om Tilladelse til at maatte more eders Herlighed med en ideal Sang, forfattet af den berømte Hofpoet Timur-Link.

Per.

Vær saa god og mor mig da!

Sangerinden (med Luth synger).

Sig Farvel da til Horaire, Toget bryder alt nu op, men, o arme, har du Styrke til at sige et Farvel?

Per.

Hvor er Rimene?

Hofmarskallen.

Der findes ikke nogen Rim i denne Poesi.

Per.

Det var daarligt! Bliv ved!

Rigsheraldikeren
(afsides til Historiografen).

Han bliver ikke gammel her i Gaarde!

Sangerinden.

Eders Herlighed undskylder, men jeg er ikke disponeret i Dag.

Per.

Hofmarskal! Findes der noget i Grundlovene, der hedder Bastonade?
(Panik).

Hofmarskallen.

Jo, vel! Men — —

Per (til Sangerinden.)

Bliv saa ved da!

Sangerinden (synger).

Hvid er Panden, yppigt Haaret, skinnende de Tænders Rad,
og hun gaar saa let i Snavset som en Hest med følsom Hov.

Per.

Snavset? Jeg synes ikke om Snavs i Poesien. Videre!

Sangerinden (synger):

Fuld om Barmen, smal om Midjen, altid længselsfuld paa ny,
er hun nær i hvert et Favntag ved at segne hen og dø!

Per.

Ah!

Sangerinden (synger).

Salig han, (med Betoning.) som fint beleven og af
Vellugt gjennemtrængt,
dele skal i hendes Arme Lejet i den kolde Nat.

Per.

Det er nok! Hvor er Forfatteren? Forfatteren!

Hofpoeten.

Eders Herlighed! jeg har ikke lært at smigre.

Per.

Har du ikke det. Det var en daarlig Hofpoet! Op med dit Vers, saa faar vi at høre, om du lyver!

Hofpoeten.

Eders Herlighed! Der kan vel ingen Tvivl være om —

Per.

Ingen Snak! Kil du bare paa!

Hofpoeten.

Sjælen har tabt sig selv, naar af Elskovens Lue
den gribes,
ikke den er sig bevidst, berust af Øjnenes Troldom.
Men min Elskov til hende jeg ofrer — —

Per.

Aa, undskyld! Hvad sagde du?

Hofpoeten (højere).

Men min Elskov til hende jeg ofrer og priser
en Fyrste,
storsindet, ædel af Byrd, uplettet af Avind og
gavmild;
Fyrsten, der Jordens store besejred, hvor end
det saa gjældte,
stærk i den rette Tro og Vranglærens frygtede
Svøbe.

Per (farer op).

Er det sandt? Er det dit Alvor eller gjør du Nar?

Hofmarskallen.

Alvor, eders Herlighed! Hvorledes skulde noget andet — —

Per.

Ja saa! Det er i Alvor, at du priser mine lave Handlinger.

Hofpoeten.

Eders Herlighed staar saa højt over lave Handlinger som Solen over en Mudderpøl.

Per.

Jeg kjender dig og dit Slæng, din Falskmøntner! Du kalder mig, der har afsværget min Tro, for Troens Forsvarer; du siger, at jeg, en Ringers Søn, er af ædel Byrd; at jeg er gavmild, jeg som afslog den første Bøn, man rettede til mig, efter at jeg kom paa Tronen!

Jeg kjender jer, thi I findes over hele Verden; I lever for Tanker og Tro paa Evigheden, siger I; men aldrig ses I, naar en Tanke skal

fødes, aldrig ses I, naar et Spørgsmaal for Evigheden skal afgjøres; men omkring fulde Fade, i Medgangens og Magtens Solskin, dér sværmer I som fede Spyfluer, for bag efter at lyve jer Vej og sætte sorte Pletter paa dem, der kan gaa i Døden for baade Tanken og Evigheden! Gaa bort fra mine Øjne, din Løgner; jeg skulde lade Hovedet slaa af dig, hvis jeg ikke saâ et Glimt af Mening og Hensigt i din Tilværelse: en stakkels Fyrste tvinges af »politiske Hensyn« til saa mange slette Handlinger, at han vilde synke i Jorden af Skam, hvis han ikke havde en saadan om sig, der uophørlig dyssede hans Samvittighed i Søvn.

Gaa! Jeg vil være alene!

Hofmarskallen.

Eders Herlighed! Det gaar ikke an.

Per.

Det gaar an!

(De gaa alle med Undtagelse af Rigshistoriografen.)

Femte Scene.

Per. Rigshistoriografen.

Per.

Hvad venter du paa? Hvad er det, du bestiller?

Righistoriografen.

Jeg skriver eders Herligheds Historie.

Per.

Naa, saa du er Hofhistoriografen!

Rigshistoriografen.

Rigs-

Per.

Det kan vel komme ud paa ét. Men hvad vil du skrive om? Jeg har jo ikke ført nogen Krig.

Rigshistoriografen.

Det er netop det, jeg vilde tale om. Eders Herlighed behøver blot at henvende sig til Krigsministeren —

Per.

Saa laver han én i Stand! Det er hans Bestilling. Og det har han tyve Tusend Sechiner for!

Rigshistoriografen.

Det er Folkene, eders Herlighed, som — —

Per.

Maa lægge Ryg til i Krigene; Krigsministrene laver dem, og vi sidder hjemme og tager Æren — Skammen tager vi aldrig.

Sjette Scene.

De forrige. Veziren.

Veziren.

Bruden venter!

Per.

Bruden? Hvem? Hvor? Hvad vil det sige?

Veziren.

Eders Herligheds Gemalinde.

Per.

Lise! Hun elsker mig altsaa trods alle mine Fejl! Før hende hid! Hun skal bringe Skovens friske Luft med sig ind i disse mugne Sale!

Veziren.

Eders Herlighed vil først behage at skrive Ægteskabskontrakten under.

Per.

Det evige Skriveri! Naa, denne Gang behøver jeg ikke at læse det igjennem. (Skriver under.) Nu, Historiograf, kan du i det mindste optegne én Handling i mit Liv, som ikke var en Forbrydelse.

(Veziren og Rigshistoriografen gaa.)

Syvende Scene.

Per. Bruden (føres ind tilsløret paa østerlandsk Vis Tjenerskabet gaar strax ud; svag Musik udenfor Scenen.)

Per (iler hen imod Bruden).

Lise! Lise! Altid kommer du som en Solstraale, naar Himlen er overtrukken, altid som en Ven i mørke Timer!

Bruden (slaar Sløret til Side.)

Jeg hedder ikke Lise.

Per.

Hvad vil det sige! Du er ikke Lise. Forræderi! Hvem er I da?

Bruden.

Eders Gemalinde.

Per.

Min Gemalinde!

Bruden (koldt.)

Regeringen havde tre Kandidater til jer; Vezirens Valg faldt paa mig, fordi min Fader truede eder med en Toldtraktat.

Per.

Regeringens Kandidat! Toldtraktater! Hvad skal det betyde.

Bruden.

Politiken kræver, at Fyrsterne skal ofre deres personlige Hensyn for Folkenes Lykke!

Per.

Politiken kræver! Kræver da Folkenes Lykke overhovedet Fyrster?

Bruden.

Det véd jeg ikke! — Men det er nu engang saaledes! — Og nu er I min Gemal. Vær saa god at være lykkelig nu, ellers bliver I ulykkelig —

Per.

Er I lykkelig?

Bruden.

Jeg er ingen Ting.

Per.

Elsker I mig?

Bruden.

Aldeles ikke. Og I mig?

Per.

Nej.

Bruden.

I elsker eders Lise.

Per.

Og I eders —

Bruden.

Ali.

Per.

O, Jammer og Elendighed!

Bruden.

Tag jer sammen et Øjeblik! — Et Øjeblik, medens man kommer ind og lykønsker os! Bryllupstoget venter derude. Stille. Toget nærmer sig. Stil jer her ved min Side.

Per.

Skal jeg nu igjen til at hykle!

Bruden.

Lyd mig, jeg er en klog Kvinde! Naar de er gaaet, skal jeg sige jer min Plan. Nu kommer de! Se lykkelig ud, min Gemal, ellers siger man, at jeg har gjort jer ulykkelig.

Per.

O gamle, gamle Fa'r! Hvor havde du ikke Ret. Sort er sort og bliver aldrig hvidt!

(Per og Bruden sætte sig i Divanen og se ømme ud.)

Ottende Scene.

Sangerinder. Danserinder. Hofmarskallen. Rigsheraldikeren. Rigshistoriografen. Veziren.

Sangerinderne (synge.)

Hil jer, I unge to,
nu har jer Længsel Ro!
Synger, Roser og Nattergale!
Glæden raader i høje Sale!
Nu da Brylluppets Time slaar
i Kalifernes Gaard!

Per og Bruden
(skjule deres Bevægelse.)

Veziren.

Et lykkeligt Folk, som du her ser samlet ved Tronens Fod, Kalif, glæder sig, naar det ser Glæden straale som en Sol fra dine Øjne og skinne paa den hvide Rose, der længe har søgt den høje Egs Stamme til at støtte sig ved. Et lykkeligt Folk, unge Fyrstinde, glæder sig ved eders Lykke, og haaber, at eders Stamme maa skyde Skud med nye Rosenknopper, der en Gang skulle sprede Lykken og Glæden som en Foraarsregn over Land og Rige.

Per
(springer op og trækker sit Sværd. Bruden søger forgjæves at berolige ham.)

Forbandelse og Helvedes Brand! Du Løgnens Storvezir! — Er I mit Folk, I udklædte Æventyrere? er disse lejede Tærner, der er tilfals for enhver, mit Folk, det Folk, som udreder Skatter til os, for at vi skal sige Nej til deres billigste Forlangende! Nej, jeg har aldrig set mit Folk! Er denne unge Kvinde, som I har sat ved min Side, min Gemalinde, som elsker mig? Nej, hun er en Kvie, som I har sluppet ind i min Stald, hun er en Podekvist, som skal skyde nye Skud paa Stamtavlen, hun er en Regeringskandidat, der gjør sin Ægtefælle lykkelig med en Toldtraktat. I kalder os lykkelige, fordi vi skal være det! Men vi er dybt ulykkelige, thi vi staar ved Randen af en Forbrydelse, som vi dog aldrig skal begaa helt ud.

Jeg forbander dig, Palads, der er blevet indviet til Løgnens Tempel; ned i Skarnet med dig, falske Adelsbrev!

(Stamtavlen falder ned fra Væggen og ruller sig sammen paa Gulvet.)

I Stumper og Stykker med jer, Krone og Septer, Magtens Sindbilleder!

(Kronen og Septeret falde ned.)

Raml sammen, Trone, hvor Uretfærdigheden har sit Sæde!

(Tronen styrter bragende sammen.)

(Torden og Storm.)

Splittes ad som Avner, Lykkejægere og Hetærer, der har stillet jer imellem Herre og Folk.

(Hoffet splittes ad til alle Sider.)

(Alle forsvinde.)

(Til Bruden.) Du Offerlam, vær fri som jeg selv! Og nu vil jeg ud i Naturen blandt mit Folk og se, om ikke Ærlighed og Ære lever endnu!

(Bruden forsvinder; Per bliver staaende med Hænderne for Ansigtet, indtil Sceneforandringen er gaaet for sig.)

Sceneforandring.

Ved Strandbredden.

Forgrunden: Strand med Stykker af opskyllet Vraggods; til venstre en optrukken Baad og Fiskeredskaber; Skroget af et forlist Fartøj. Baggrunden: aabent Hav, Maager flyve over Bølgerne. Til højre en Klippekyst med Granskov; nedenfor den en Hytte.

Niende Scene.

Per.

Hvor er jeg? Mit Bryst aander friere. Alle onde Tanker fly. Det dufter om mig som af

gamle Æventyr! Jeg hører et Sus som af fjærne Strømme; Jorden under mig er blød som et Barns Leje! Ah! det er Havet!

O, Havet! Friske Hav, du Jordens Moder!
vær hilset af et gammelt, vissent Hjærte,
der haaber her af dine vaade Vinde
at blive fejet rent og svalet af!
Skjænk mig et Bad i dine salte Vover,
et Sundheds Bad og Lægedom for Saar,
som Verdens Løgn og Daarskab har mig slaaet.
Blæs, Vind, og fyld med dine rene Strømme
et Bryst, som giftomspændte Dunster aanded.
Syng, Bølge, og lad mildt mit Øre kvæges
af dine rene Toners klingre Samlyd!
Nu staar jeg her blandt Vragene i Sandet,
en Vragstump selv, som Havet kasted op paa Landet,
da Skibet knustes imod Klippens Kamme!
— Vær hilset Hav, som friske Tankers Amme,
som Bad for Sjælen i en livstræt Krop,
naar hver en Vaar din Bølge bryder op,
og Maageskriget kalder sejersfro
til gjenfødt Livslyst, Haab og Mod og Tro!

(Faar Øje paa Hytten.)

Hvad er det? En Menneskebolig! Ikke en Gang her undes der mig et Øjebliks Hvile! Forbandelse — — —

En Stemme.

Band ikke!

(Det bliver mørkt, og Havet begynder at bevæge sig; det hæver sig op imod ham under det følgende, saa han trænges ned imod Rampen.)

Per.

Hvem var det?

(Han vil flygte ind i venstre Kulisse, men drives tilbage af Elsdyr.)

Vilde Dyr spærrer mig Vejen!

(Han vil flygte til højre, men drives tilbage af Tyre.)

Ogsaa her! Tilbage!

(Dyrene komme ind paa Scenen og gaa løs paa ham.)

De omringer mig! Hjælp! Hjælp!

(Iler til Hytten og banker stærkt paa.)

Findes her ikke noget Menneske! Til Hjælp! Til Hjælp!

(Han vil styrte sig i Havet, men Slanger og Drager stige op af Bølgerne.)

Ha, Natur! ogsaa du er et vildt Dyr, som vil opsluge alt, hvad du kan faa Bugt med! Du, min sidste Ven, bedrog du mig ogsaa! — Hvilke rædselsfulde Syner! Havet vil opsluge mig! Hvad er mit Liv mere værd! Kom, Død, og befri mig!

(Havet lægger sig lidt efter lidt.)

Tiende Scene.

Per. Døden. (De vilde Dyr forsvinde.)

Døden.

Her er jeg, til Tjeneste: Hvad vil du mig?

Per

(farer tilbage, men tager sig sammen).

Ah! Ja saa! — Aa, det var ikke noget videre!

Døden.

Du kaldte paa mig!

Per.

Gjorde jeg virkelig det? Ja, det var bare saadan en Talemaade, som vi bruger. Jeg vil dig virkelig ikke noget.

Døden.

Ja, men jeg vil dig noget! Staa nu fast paa Benene, saa hugger jeg til, det skal gaa i en Fart!

(Løfter Leen.)

Per.

Naade, Naade! Jeg vil ikke dø!

Døden.

Aa Snak! Hvad har Livet at byde dig, som ikke har flere Ønsker tilbage?

Per.

Det véd man aldrig; naar man faar tænkt sig om, saa maaske — —

Døden.

Aa, du har haft god Tid nok; nu er det for sent! Hold dig nu rank og stiv, saa at du kan falde som en rigtig Verdensforagter!

(Løfter Leen.)

Per.

Nej, nej, for Guds Skyld, vent lidt —

Døden.

Du er en Pjalt! Lev da, siden du synes det er Umagen værd, og fortryd det ikke bagefter! For nu kommer jeg ikke igjen for det første!

(Vil gaa.)

Per.

Nej, nej, nej, lad mig ikke være alene —

Døden.

Alene! Du har jo den skjønne Natur!

Per.

Ja, den er god nok, naar det er smukt Vejr og Solen skinner, men her, saa sent — —

Døden.

Ser du nu, at du alligevel ikke kan undvære dine Medmennesker! Slaa tre Slag paa Døren derhenne, saa faar du Selskab!

(Forsvinder.)

Ellevte Scene.

Per (slaar tre Slag paa Døren til Hytten). Den vise kommer ud).

Den vise.

Hvem søger du?

Per.

Et Menneske, kort og godt! Jeg er ulykkelig!

Den vise.

Da skal du ikke søge Mennesker, de kan ikke hjælpe dig.

Per.

Jeg véd det, men alligevel: jeg vil hverken leve eller dø, jeg har lidt alt, og mit Hjærte vil ikke briste.

Den vise.

Du er ung, og du kjender ikke Menneskehjærtet! Jeg har nylig derinde grundet over Aarsagerne til Menneskets Elendighed; vil du se, hvorledes den lille Tingest ser ud, som kaldes et Hjærte?

(Han gaar ind i Hytten og kommer ud med et Skrin og en Lygte, som han hænger paa en Gren af et Træ.

Ser du denne lille trekantede Muskel, som

nu har ophørt at bevæge sig; den har en Gang hamret af Vrede, banket af Glæde, krympet sig af Sorg, svulmet af Forhaabning. Ser du, den er delt i to store Rum: i det ene bór det gode, i det andet det onde, eller med andre Ord: der sidder en Djævel paa den ene Side af Væggen og en Engel paa den anden; naar de kommer i Fjendskab med hinanden, hvilket hænder maaske vel ofte, saa er der Ufred i Mennesket, og det synes, at Hjærtet maa briste; men det gjør det ikke, for det er tykke Vægge. Aa ja, se her en Gang; ser du de tusende smaa Mærker af Naale; de er ikke gaaet igjennem, men Stikkene sidder der alligevel! (Han tier.)

Per.

Hvem har ejet dette Hjærte, vise Mand?

Den vise.

Den ulykkeligste.

Per.

Hvem var det?

Den vise.

Det var en Mand — Ser du Mærkerne af en Hæl, ser du Sømmene? Det var en Kvinde, som traadte paa dette Hjærte i sex og tyve Aar.

Per.

Og han blev ikke træt?

Den vise.

Jo! Han blev træt en Juleaften. Og gjorde sig fri fra hende. Til Straf kom han under Magternes Fortryllelse. Han kan ikke dø, skjønt hans Hjærte er taget fra ham.

Per.

Og kan han aldrig løses af Trolddommen?

Den vise.

Naar hans Søn har fundet en trofast Kvinde og ført hende hjem som Brud, da er Trolddommen brudt. Men dette kan aldrig ske, thi hans Søn er borte for bestandig.

Per.

Hvor drog han hen?

Den vise.

Han drog ud i Verden.

Per.

Hvorfor kan han da aldrig faa nogen Brud, den stakkels Fyr?

Den vise.

Fordi den, som blot elsker sig selv, aldrig kan elske nogen anden.

Per.

Det er den gamle! Min Fa'r! Lise, det er dig!

(Den vise synker i Jorden. Hytten forsvinder.)

Tolvte Scene.

Per (ene.) (Det dages.)

Per.

Borte! Det var den gamle! Den, som blot elsker sig selv! Saaledes sagde Lise ogsaa! — Men jeg hader jo mig selv, jeg foragter mig selv efter de lave Handlinger, jeg har begaaet — og jeg elsker Lise! Jeg elsker hende! Jeg elsker hende!

(Solen skinner over Bølgerne og falder paa Granskoven til

højre; Skyerne paa Himlen sprede sig, en Baad ses ude paa Havet; den nærmer sig under den følgende Scene; naar den kommer nærmere, ses Lise, som sidder ved Roret; hun vinker ad Per, og Baaden sejler videre.)

Maager i Luften, siger hende det! Solstraaler, tager mine Ord paa eders glødende Pile og bringer dem til hende! Men hvor skal jeg søge dig? Hvor?

(Baaden har en Stund været synlig i Horizonten.)

Det er hende! — Nu, Ring, opfyld mit sidste Ønske og bring mig til hende!

Ringen er borte! O ve, hvad skal dette betyde! Er min Historie til Ende, eller skal den maaske nu først begynde! Lise, min Sjæls elskede!

(Han iler op paa Bjærget og vifter ud til hende.)

Hvis du hører mig, saa svar! Hvis du ser mig, saa giv et Tegn! — Ah, hun styrer ud imod Fjorden. Nu vel, Storm og Hav, som skiller mig fra den, mit Hjærte elsker! Jeg fordrer jer ud til Kamp om den højeste Pris!

(Han skyder en Baad ud, som ligger optrukket ved Stranden.)

Blæs op, Vind, og gyng kun, Bølge! Min svage Kjøl skal kløve jer som et Sværd. Ud, min Baad; om ogsaa Maalet flyr os, saa lad os kæmpe, til vi synker!

(Tæppet falder.)

Femte Akt.

En lille Landsbykirke.

En lille Landsbykirke af Træ med malet Loft; i Baggrunden Alteret med et Krucifix; til venstre Prædikestolen; paa en Pille i første Kulisse til venstre et Billede af St. Bartholomæus med sin Hud i Haanden; til højre paa den tilsvarende Pille St. Laurentius med Risten; Fejekosten staar lænet op imod Alterskranken til venstre; Ligbaaren til højre for Alteret; to Rækker af Bedeskamler paa højre og venstre Side danne en Gang fra Forgrunden hen til Alteret; til højre foran en Skriftestol; til venstre i første Kulisse en Jærndør.

Første Scene.

Nissen (i det ene Kirkevindue), Feen (i det andet.)

Nissen.

Det var ikke den gamle, som spiste Grøden, det var Rotterne.

Feen.

Det var altsaa ikke for at gjøre Per godt, men den gamle ondt, at du sendte ham ud i Verden.

Nissen.

Ogsaa vi udødelige kan tage fejl! Lad os gjøre vor Forseelse god igjen.

Feen.

Hvis det ikke er for sent.

Nissen.

Hvad mener du?

Feen.

Per er Menneskehader og kan ikke komme til Rette med Livet.

Nissen.

Det skal Lise gjøre godt igjen, og saa er den gamles Brøde forsonet. Man maa lappe dér, hvor man har revet itu.

Feen.

Jeg har allerede gjort mine Forberedelser.

Nissen.

Her?

Feen.

Her, paa dette Sted, hvis Gulv vi ikke maa betræde.

Nissen.

Og hvorfor ikke? Jo, det er et helligt Sted, og vi fik ikke Lod og Del i den store Forsoning, fordi — — fordi noget, som vi ikke maa faa at vide, kom imellem. Men det hindrer ikke Menneskene i at tiltro os et og andet godt, og det gjør de ret i, thi Sagen kan ses fra forskjellige Sider. — Jeg vil imidlertid ikke være fraværende, skjønt jeg ikke maa være nærværende, og jeg vil se paa, at den hele Forsoning gaar rigtig til, thi ogsaa vi, usalige Aander, kan glæde os over andres Lykke.

Farvel saa længe!

Feen.

Farvel da!

(Nissen og Feen forsvinde)

Anden Scene.

Lise (ind.)

Lise.

Her i denne stille Kirke lovede den gode Fé, at jeg skulde møde ham. — — Hvorledes skal jeg gjenfinde ham? Har han lært af Livet, eller er han endnu den samme selviske, nydelsessyge Yngling, som kun jager efter den ubestandige Lykke? Hvis han havde haft Styrke nok til at begaa en daarlig Handling for en god Sag, saa vilde han i det mindste have vist, at han kunde bringe et Offer for noget andet end sig selv, og det højeste, vi kan ofre for en Sag, det er vor kjære Agtelse for os selv; højere Magter kræver, at den og den Sag skal ske, de vælger Redskaberne, hvor de vil, og ingen maa frasige sig Hvervet, selv om han skal gaa under!

Min Ven var ikke saaledes, og derfor, derfor — — Hys! jeg hører Skridt! Det er ham! Nej, jeg vil ikke møde ham endnu. Jeg maa samle mine Tanker! Om jeg skjulte mig her — — i Skriftestolen — —

(Skjuler sig i Skriftestolen.)

Tredje Scene.

Per (ind.)

Per

(segner ned paa en Bedeskammel til venstre langt nede paa Scenen.)

Hun flyr mig, som jeg flyr mine onde Tanker!

Ene, forladt, hvad skal jeg nu gjøre mere i Livet! Intet har jeg lært uden Livets Intethed, og jeg har ikke andre Ønsker tilbage end onde. Min Sjæl vilde være saa tom som en Skal, hvis den ikke var opfyldt af hende!

Mit Liv! Ja, hvad har det været!

(Ligbaaren stamper i Gulvet.)

Hvad var det? — Spøgelser midt i Solskinnet! Det kunde dog more mig at se!

(Kosten stamper i Gulvet.)

Igjen! — Det siges, at man skal kunne se Spøgelser ved højlys Dag, naar man kigger igjennem en Dørsprække; ja det paastaas endogsaa, at man skal kunne se — sig selv. Sig selv! Ja, kunde man det, hvor let vilde man saa ikke kunne undgaa sine værste Fejl! Jeg vil prøve en Gang! (Lukker Døren op til venstre og stiller sig bag den.)

Fjerde Scene.

Pers Skygge (stiger op paa Prædikestolen; drikker af Vandbægeret og vender Timeglasset om. Per selv (staar i Døren og vender Ryggen til Tilskuerne.)

Skyggen.

Mine elskede Tilhørere! (Ligbaaren, Kosten, Bartholomæus og Laurentius bevæge sig.) Mine elskede Tilhørere og du, Per, som staar bag Døren, min Prædiken skal ikke blive lang, eftersom Tiden allerede er fremskreden, og det er egenlig til denne hersens saakaldte Lykke-Per, at jeg vilde rette et Par Ord. Ja, du, Per, du har rendt gjennem Livet som en Nar og jaget efter Lykken; du har faaet alle dine Ønsker opfyldte — paa ét nær

— og de skjænkede dig ikke nogen Glæde. Men hør nu engang, dér hvor du staar bag Døren! Du har alligevel ikke lært Livet at kjende, thi saaledes render man ikke den Bane igjennem; alt, hvad du har troet at gjennemleve har blot været Drømme, thi tro mig, man faar ingen Ønsker opfyldte med Lykkeringe herude i Virkeligheden; her faar man intet uden Arbejde. Véd du, hvad Arbejde er? Nej! Det er noget meget tungt noget, men det skal være tungt; des sødere er Hvilen. — Arbejd, Per, og vær ærlig og brav, men bliv ikke nogen Helgen, thi saa bliver du hovmodig, og det er ikke vore Dyder, men vore Fejl, som gjør os til Mennesker! Hører du, Per, som staar dér bag Døren! Livet er ikke, saaledes som du har set det i dine Ungdomsdrømme; det er en Ørken, det er sandt, men en Ørken, som har sine Blomster; det er et stormfuldt Hav, men et Hav, som har sine Havne ved grønnende Øer. Hører du, Per! Vil du nu gaa ud i Livet og blive en Mand, saa gjør det for Alvor, men du bliver aldrig en rigtig Mand uden en Kvinde. Tag Rede paa hende! Og nu, hører du, Per, giver jeg Ordet til Hr. Laurentius, efter at jeg har taget Afsked med dig og dine Ungdomsdrømme med den vises evig unge og evig gamle Opfordring: Kjend dig selv!

Hr. Sankt Laurentius har Ordet!

(Skyggen forsvinder.)

Femte Scene.

De forrige (med Undtagelse af Skyggen).

St. Laurentius (viser sin Rist).

Jeg er den hellige Laurentius med Risten, der paa Kejser Decius's Befaling blev slaaet med Stænger syv Dage i Træk og derpaa stegt paa denne Rist ved en sagte Ild. Der findes ingen, der har lidt saa meget som jeg.

St. Bartholomæus.

Hvad er det at tale om! Jeg er den hellige Bartholomæus med Skindet, der paa Kejser Pamphilius's Befaling blev levende flaaet lige ned til Knæhasen. Og saadanne Mirakler som der skete efter min Død! Du har maaske ikke hørt tale om Gaaderne eller Djævelen i Kvindeham og Jærtegnet med Vulkanen!

St. Laurentius.

Hvad er det at tale om imod mig! Jeg har sex Jærtegn: Bjælken i Kirken, Krystalkalken, Nonnens Lig — —

Ligbaaren
(rejser sig paa Bagbenene).

Aa, pral saa smaat med eders Lidelser! Jeg er bare en Ligbaare, men jeg har i halv Hundrede Aar baaret saa mange Lig paa min Ryg og set saa megen Sorg, saa mange knuste Forhaabninger, saa mange trøstesløse Savn, saa mange pinte Hjærter, der har lidt i Tavshed, der er sunkne ned i Forglemmelse og aldrig har faaet forgyldte Statuer, at I vilde tie stille, om I blot havde set Halvdelen. Ak, Livet er saa sort, saa sort, saa sort!

Kosten
(stamper i Gulvet og bevæger Hovedet).

Hvad snakker du, gamle Ligbaare, om Livet, du, som blot har set Døden! Livet er sort paa den ene Side og hvidt paa den anden. Jeg er blot en Kost i Dag, men i Gaar stod jeg i Skoven saa slank og svej og vilde blive noget stort; alle vil blive store, og saa gik det, som det gik. Og nu tænker jeg som saa: det bedste er det, som sker. Naar du ikke kan blive noget stort, saa kan du vel blive noget andet. Der gives saa meget at vælge imellem; man kan jo blive nyttig, man kan i værste Fald slaa sig til Ro med at blive god. Og naar man ikke har faaet to Ben, saa skal man være fornøjet alligevel og hoppe paa ét.

(Kosten humper omkring og læner sig derpaa imod Alteret.)

Sjette Scene.

Per (ind).

Per
(gaar rask hen til Vievandskarret ved Skriftestolen, tager Vievandskosten og stænker ind imod Kirken).

Vig herfra, Spøgelser og onde Aander!
(Naar han lægger Vievandskosten tilbage, høres Støj inde i Skriftestolen).

Der er nogen dér! Ærværdige Fader, hør mig og modtag et knust Hjærtes Sukke.

Lise
(med forstilt Stemme inde fra Skriftestolen).

Tal, min Søn!

Per.

Hvorledes skal jeg blive mine Drømme kvit?

Lise.

Ah, du har faaet nok af Drømme, du er ikke ung længere! Tænk paa dine Fejltrin; har du ikke begaaet saadanne?

Per.

Jo, jeg har jaget efter Lykken og ofret Ære og Samvittighed for at vinde Hæder og Magt. Nu kan jeg ikke bære Ulykken, men hader mig selv.

Lise.

Du elsker altsaa ikke længer dig selv fremfor alt?

Per.

Nej, jeg vilde befri mig fra mig selv, hvis jeg kunde.

Lise.

Da, Per, kan du ogsaa elske en anden.

Per.

Ak ja, men hvor skal jeg søge hende?

Lise (kommer ud).

Her!

(Omfavnelse.)

Per.

Nu gaar du aldrig mere fra mig!

Lise.

Nej, Per, thi nu tror jeg, at du har mig kjær.

Per.

Men hvilken god Fe har sendt dig paa min Vej?

Lise.

Tror du endnu paa gode Feer? Ser du: naar

et Drengebarn fødes til Verden, saa fødes ogsaa et Pigebarn paa et eller andet Sted, og de søger, indtil de finder hinanden. Imellem tager de fejl af den rette, og saa gaar det ilde; imellem finder de aldrig hinanden, og saa bliver der megen Sorg og Bedrøvelse, men træffer de hinanden, saa bliver der stor Glæde, og det er den største Glæde, Livet har!

Per.

Det er det gjenvundne Paradis!

Syvende Scene.

De forrige. Kirkevægteren (den gamle i Taarnet) med sin Stav.

Kirkevægteren.

Kirken skal lukkes!

Lise.

Se, nu driver han os ud af Paradiset!

Per.

Det kan han ikke! Vi tager det med os og lægger det som den grønnende Ø ude i det stormende Hav!

Kirkevægteren
(lægger sin Stav ned).

Eller i den rolige Havn, hvor Bølgerne brydes og gaar til Hvile!

Per og Lise.

Fa'r! Fa'r!

(Feen og Nissen vise sig hver i sit Vindue.)

(Tæppet falder.)

Ende.